

Fondateur :
Avedis Alexanian
Հիմնադիր՝
Անտոն Ալիքսանյան

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՐԿԼԵՋՈՒ ԵՐԿԵԱԲԱԹԱԹԵՐԹ • 49-ՐԴ ՏԱՐԻ • ՆՈՐ ՇԱՐԲ ԹԻՒ 467 – ՇԱԲԱԹ, 11 ԱՊՐԻԼ 2009

2009, année décisive ?

À la veille des commémorations du 24 Avril, les événements se précipitent. Depuis l'élection de Barack Obama, tous nos regards sont tournés vers Washington car l'attente est immense de voir enfin un président des États-Unis tenir parole et répondre favorablement à la résolution pour une reconnaissance du génocide des Arméniens. Et en employant clairement le terme Génocide pour qualifier le massacre de 1 500 000 des nôtres. Comment, pourquoi douter, alors qu'une résolution identique avait été soutenue, avant l'élection présidentielle il est vrai, par ceux devenus aujourd'hui les trois plus hauts responsables de la politique des États-Unis, le président Barack Obama, le vice président Jo Biden, la Secrétaire d'État Hillary Clinton. Sans oublier l'honnête présidente de la Chambre des représentants, Nancy Pelosi, qui s'était tôt exprimée.

C'est que les écueils sont nombreux. On rétorque que la procédure est longue, que pour être adoptée elle demande à franchir de nombreux barrages dont la redoutable commission des Affaires étrangères américaine. Que la Turquie profère ses habituelles menaces et parle de conséquences négatives sur l'alliance américano-turque au moment même où, pour les uns se dessinent les contours d'un rapprochement entre l'Arménie et la Turquie, et que pour d'autres une normalisation des relations entre les deux pays en serait presque à l'étape finale mais que l'annonce aurait lieu **après les commémorations du 24 Avril**. Jusqu'à Arzuhan Dogan Yalcindag qui monte au front. La présidente du puissant syndicat patronal turc, la Tusiad, a adressé une lettre au président américain, lui suggérant d'examiner les éventuelles conséquences sur les affaires et la coopération qu'aurait la reconnaissance du génocide arménien au moment où une forte alliance USA-Turquie est plus que jamais nécessaire pour relever les défis du monde, notamment au Moyen-Orient.

À l'opposé, précédant la visite le 5 avril en Turquie de Barack Obama, les pressions des partisans d'une reconnaissance se sont faites plus grandes : la lettre de Gregory Stenton, président de l'Association Internationale des Chercheurs sur les Génocides (IAGS) adressée au Président des États-Unis l'exhortant à reconnaître le génocide des Arméniens et rappelant que Obama, alors sénateur, l'avait demandée lui-même à George Bush en 2005 ; l'action inlassable du Comité National Arménien d'Amérique (ANCA) ; la résolution présentée par un groupe de 70 députés ; l'appel de l'écrivain et historien turc Taner Akçam. À Ankara, ces éléments réunis font craindre le pire.

Plus tôt, comme pour faire bonne mesure, une conférence à Yerevan parrainée par l'ambassade britannique en Turquie avait réuni plus de 30 représentants d'organisations non gouvernementales (ONG) arméniennes et

turques afin de débattre de l'ouverture de la frontière turque. Autre initiative et ce, dans une « *perspective de réconciliation et de rétablissement, à terme de relations diplomatiques* », la direction de l'audiovisuel public turc a lancé une diffusion radiophonique en arménien qui vient s'ajouter aux 31 langues déjà parlées à la Station radio TRT « La voix de la Turquie ». Et tout récemment enfin, les dirigeants turcs se sont empressés de faire savoir, par la voix d'Ali Babacan leur ministre des Affaires étrangères, que « *les négociations entre la Turquie et l'Arménie ne sont plus secrètes désormais.* »

Le décor est planté. Les acteurs vont se prononcer. Reste la grande inconnue. B. Obama a-t-il dans ses valises la question arménienne ? Si oui, quel discours va-t-il tenir devant les dirigeants turcs ? Apaiser leurs inquiétudes, les assurer de l'amitié sans faille des États-Unis tout en expliquant cependant qu'il se doit de respecter une promesse de campagne ? Que le génocide des Arméniens est une réalité, qu'il ne prête à aucune équivoque et que la Turquie serait bien inspirée de mettre fin, une bonne fois pour toutes, à sa stratégie du déni systématique dont plus personne n'est dupe ? Saura-t-il expliquer que le langage des États-Unis a changé, que l'épisode Bush relève du passé et que l'Amérique entend garder le leadership ? Ou bien, l'hôte de la Maison Blanche, sensible aux arguments de ses interlocuteurs, fera comme ses prédécesseurs : passer la reconnaissance du génocide des Arméniens à la trappe et léguer la question au prochain président. Troisième hypothèse : faire valoir le rapprochement entre l'Arménie et la Turquie – à la limite accepter d'en être l'arbitre – pour reporter *sine die* cette reconnaissance.

Dernière hypothèse en forme de coup de théâtre, serait l'ouverture de la frontière **avant le 24 Avril**. Cela permettrait à Ankara : de bénéficier de l'effet de surprise : de prendre l'opinion internationale à témoin de sa bonne volonté ; de freiner, voire espérer mettre un terme aux revendications arméniennes ; d'affermir sa position dans le Caucase.

Barack Obama est un homme de conviction, intelligent, il a du talent et la force tranquille. Il a aussi montré une remarquable habileté tactique dans la conduite de sa campagne. Néanmoins il lui en faudra bien davantage pour affronter l'adroite diplomatie turque. Changera-t-il en cours de mandat ? Nul ne peut l'affirmer. Mais en reconnaissant le génocide des Arméniens, objet de près d'un siècle de combat de tout un peuple, ce Président américain, cet homme qui a suscité tant d'espoirs à travers le monde, peut et doit démontrer qu'avec son élection, c'est bien une Amérique nouvelle qui a vu le jour, une Amérique fidèle à son idéal de justice.

Gérard Varoujan Dédéyan ◀

Commémoration 2

Le 24 Avril en régions

5

Պահանջներ հակապահանջներով

100-ամեակ 6

Ատանա 1909

8

Պատգամ

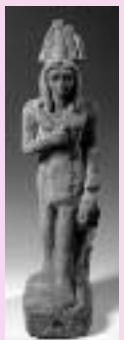
Marseille 9

Le nouveau spectacle Araxe-Sassoun de la JAF

Exposition au Louvre 10

Les Portes du ciel, visions du monde dans l'Égypte ancienne

Conférence 11

Machdotz, inventeur de 3 alphabets par J.-P. Mahé

Commémoration 12

Le 24 Avril en région parisienne

Le 24 Avril en régions

LYON

• Vendredi 24 avril

15h30 : cérémonie religieuse en l'église arménienne Saint-Jacques, 295 rue André Philip, 3e.
16h30 : rassemblement devant l'église arménienne, préparation du cortège avec remise d'œillets, défilé jusqu'à la place Antonin Poncet. **18h** : allocutions des représentants de la communauté arménienne, un militant de la démocratisation en Turquie, Michel Mercier, sénateur président du conseil général du Rhône, Gérard Collomb, sénateur maire de Lyon.

MEYZIEU

• Samedi 25 avril

15h30 : rassemblement devant le monument du génocide, rue du 24 avril 1915 (face au magasin Decathlon). **16h30** : réception à la mairie de Meyzieu, salle du conseil.

DÉCINES

• Dimanche 26 avril

9h30 : messe de requiem en l'église Sourp Asdvadzadzine. **11h30** : défilé en direction de la place de la Libération. **12h** : rassemblement place de la Libération devant le monument du génocide, prière, dépôt de gerbes, allocutions. A partir de **13h** : vin d'honneur à la MCA.

VAULX-EN-VELIN

• Vendredi 24 avril

12h : Commémorations place du 24 avril 1915 (angle rues Louis Duclos et Franklin).

VIENNE

• Dimanche 26 avril

9h30 : messe de requiem en la chapelle St-Théodore. **12h** : rassemblement devant la stèle du génocide arménien, dépôt de gerbes, allocutions. **12h30** : réception à la MCA (commémoration organisée par le collectif des associations arméniennes de Vienne).

VALENCE

• Samedi 18 avril

Exposition à partir de 14h sur le génocide, place de la Liberté.

• Mercredi 22 avril

20h30 : conférence de Jules Mardirossian à la salle communautaire, 12 rue de la Cécile.

• Jeudi 23 avril

20h30 : veillée au square de la Visitation au mémorial du génocide.

• Vendredi 24 avril

10h : messe en l'église Saint Sahag 12 rue de la Cécile, suivi du dépôt de gerbe au khatchkar. **16h30** : rassemblement place du champ de Mars, prise de parole. **17h15** : départ du défilé vers le mémorial du 24 avril. **18h30** : cérémonie devant le mémorial, prise de paroles, sonnerie aux morts, hymnes nationaux. **20h** : soirée projection du film *Le Mas des Alouettes* des frères Taviani à la MCA, 2 bis rue de la Manutention.

BOURG-LÈS-VALENCE

• Mardi 21 avril

Projection du du film *Amour et Vérité* sur Hrants Dink à 20h30, salle F. Mitterrand, mairie de Bourg-les-Valence.

• Vendredi 24 avril

14h : dépôt de gerbe au square du 24 avril 1915.

MARSEILLE

• Jeudi 23 avril

De 14h à 18h : organisation par les groupes et associations de jeunes d'une campagne d'information avec la tenue de 4 stands : Marseille Vieux port, parc Borély, Castellane, consulat de Turquie. **19h** : recueillement œcuménique en la cathédrale apostolique arménienne. **20h** : dépôt de gerbes au monument du parvis de la cathédrale, ravivage de la flamme de la mémoire. **20h30** : procession au flambeau en direction du consulat de Turquie. **21h** : allocutions.

• Vendredi 24 avril

11h : rassemblement, dépôt de gerbes et prières au mémorial, esplanade L2, Beaumont. **15h** : messe en l'église du Sacré cœur, avenue du Prado 8e. **17h** : rassemblement pour le défilé, départ "David", plage du Prado. **17h30** : marche vers le consulat de Turquie. **19h** : cérémonie de requiem en la cathédrale apostolique arménienne de Marseille : révérend père Zadig Avédikian, Yeghia Tertsakian, pasteur Gilbert Léonian. **20h** : extinction de la flamme de la mémoire.

• Dimanche 26 avril

10h30 : sainte messe, requiem en hommage aux victimes du génocide. **16h** : conférence sur l'histoire du génocide, section arménienne de radio Vatican, église catholique arménienne, 26 rue Sibié, 1er.

MONTPELLIER

• Vendredi 24 avril

18h30 : veillée devant le mémorial arménien sur l'esplanade Charles de Gaulle.

• Samedi 25 avril

10h : messe chapelle Choretto à la cathédrale St-Pierre avec le révérend père Zadik Avedikian (sous réserve). **12h30** : repas à la maison d'Arménie, préparé par les dignitaires de l'association, participation aux frais de repas : 15 €.

• Dimanche 26 avril

11h : cérémonie du souvenir au monument avec les représentants des autorités officielles de Montpellier, dépôt de gerbes, hymnes nationaux. **12h30** : apéritif-buffet à la maison d'Arménie, participation libre aux frais du buffet. Rens. 06-12-24-89-68.

TOULON

• Vendredi 24 avril

11h30 : monument aux morts, place Gabriel Péri, suivi d'un dépôt de gerbe devant le khatchkar érigé dans les jardins du Champ de Mars, sous la présidence d'honneur d'Hubert Falco, maire de Toulon, secrétaire d'Etat à l'aménagement du territoire, Maryse Grigorian, présidente de l'association franco-arménienne Abris's club, Michel Cameli, adjoint au maire, délégué aux anciens combattants.

SAINT-RAPHAËL

• Jeudi 23 avril

18h30 : veillée salle de la Mer parking Kennedy.

• Vendredi 24 avril

11h30 : commémoration, jardin d'Arménie, face parking Kennedy.

DRAGUIGNAN

• Vendredi 24 avril

17h30 : commémoration rue d'Arménie (à côté de la mairie).

17h45 : stèle allée d'Azémar.

AVIGNON

• Vendredi 24 avril

11h00 : Commémoration devant la stèle avenue Square Agricole Perdiguier Avenue Jean Jaurès. Prises de parole et dépôt de gerbe.

CANNES

• Vendredi 24 avril

15h15 : Rassemblement devant la stèle, Jardin d'Arménie, Pointe de la Croisette - (Parking Bijou plage). **15h30** : Discours

commémoratif, allocution du Maire et dépôt de gerbes.

Une prière de Requiem sera prononcée à la mémoire de nos martyrs par le Père Vatché Ayrapetyan, curé de l'Eglise Apostolique Arménienne de Nice

NICE

• Jeudi 23 avril

20h30 : Le Foyer Culturel Arménien de Nice organise au Complexe Barsamian (281, Bd de la Madeleine) une veillée culturelle : poèmes, déclamations... Entrée libre

• Vendredi 24 avril

9h50 : Rassemblement Promenade des Anglais (face à l'hôtel Méridien). **10h00** : Marche du Souvenir jusqu'au Monument aux Morts. **10h45** : Discours commémoratif et dépôt de gerbes. **11h30** : Requiem à l'Eglise Arménienne Ste Marie, 281 bd de la Madeleine. **21h00** : La Jeunesse Arménienne de la Côte d'Azur (JACA) et la FRA Nor Seround -organisent au Complexe Barsamian (281, Bd de la Madeleine) la projection du film documentaire SCREAMERS de la réalisatrice Carla Garabedian. Entrée libre

NON à une Turquie négationniste en Europe OUI à une Europe des Droits de l'Homme

PROGRAMME DES EVENEMENTS - PARIS

JEUDI 23 AVRIL

18h-23h Veillée des Jeunes Arméniens
MEYNO REPUBLICAN, Terre Pleine, Tel. Jean, MRS, MRP, Muzak, UEL, IGUNA, Argence Barbois, et de nombreux artistes

VENREDI 24 AVRIL

11h-17h30 Mairie de Paris
Barthélémy Bouteau recevra les représentants de la communauté arménienne

14h-16h Messe de requiem
En l'église apostolique arménienne de Paris
Cathédrale St Jean-Baptiste, 13 rue Jean Sureau 75008 Paris

18h30-17h30 Ravivage de la flamme
Au Soldat Inconnu - Bureau national et dépôt de gerbes
Rassemblement salle St. Charles Nivelle - av. Friedland

18h-19h30 Rassemblement av. Georges V
Avenue Av. Georges V - Champs Elysées
Prière au pied des statues aux arméniens disparus

19h30-20h30 Marche vers Koumtas par la rue François Ter
Boulevard de France - dévotion de vétérans, av. de Dauterive 75014 Paris

DIMANCHE 26 AVRIL

10h-20h Les Stèles du Collectif VAN
sur la Paroisse de Notre Dame de Paris
Action de sensibilisation sur son administration et à leur stèle

16h-17h Messe de commémoration
Cérames par Nigé Sghakian au presbytère de St. Eloi, 107 rue de Valenciennes
CHERÉPATA NATION 75014 PARIS

PROGRAMME DES EVENEMENTS - BANLIEUES

DIMANCHE 26 AVRIL

12h-15h Rassemblement à l'église apostolique arménienne, rue Bourdon
12040 Arcueil **Afortville**

12h-15h Rassemblement et prière de prière au khatchkar de Charenton
12019 Charenton-le-Pont **Arnouville**

12h-15h Messe de requiem au khatchkar de l'église catholique arménienne de Paris
12018 Charenton-le-Pont **Chaville**

12h-15h Marche vers la stèle commémorative le khatchkar, av. de la Liberté St Jean
12018 Charenton-le-Pont **Issy-les-Moulineaux et Clamart**

11h-15h Rassemblement devant le monument aux morts et dépôt de gerbes commémoratives au cimetière
12018 Charenton-le-Pont **Issy-les-Moulineaux et Clamart**

12h-15h Rassemblement et prière de prière au khatchkar, av. de la Liberté St Jean
12018 Charenton-le-Pont **Issy-les-Moulineaux et Clamart**

CCAF / Bureau de Coordination des Reproducteurs Arméniens de France / WWW.CCAF.FR

La ministre de la Diaspora en France

Aller au-devant de la diaspora, lui tendre une main fraternelle, connaître ses dispositions pour créer les bases d'une nouvelle coopération, telle semblait être la volonté de la souriante ministre de la Diaspora, Hranouch Hagopian, en visite en France pour quelques jours et dans les locaux communs de l'UCFAF-JAF et *Achkhar*, le 3 avril dernier, pour un trop court moment.

L'appel à l'unité des entités Arménie-Diaspora, 18 ans après l'indépendance s'imposait. Le discours sur le retour au bercail, par contre, n'était pas quelque part sans rappeler celui tenu par d'autres dans les années 1946-1947 pour le retour en mère-patrie.

En raison de son emploi du temps surchargé, notre entretien fut bref, les vraies questions n'ont pu être posées, en un mot, l'échange réel n'a pas eu lieu.

Cependant, un premier pas a été fait et il est à porter au crédit de Madame la Ministre. Nous espérons seulement qu'au terme de son voyage, elle portera une appréciation juste et objective sur l'état de la diaspora et que des initiatives seront prises rapidement au plan politique, économique et culturel en particulier.

GVD

Le mal du siècle

La corruption en Arménie enregistre une avancée inquiétante, si on se réfère à la déclaration du colonel Hounan Boghossian le 23 mars, chef du département

en charge du crime organisé qui parle de 392 cas liés à la corruption, contre 171 en 2007. Environ un tiers de ces crimes sont liés à la fraude fiscale, 130 autres à des affaires de corruption, abus de pouvoir et détournement de fonds publics auxquels ne sont pas étrangers les fonctionnaires. Si en 2007 seuls deux cas avaient été résolus, une centaine semble l'avoir été en 2008 dont une trentaine concernant l'octroi de dessous de table. *Tout le problème est de savoir si on arrête les cerveaux ou les lampistes.*

Le gouvernement parie sur la reconstruction

Suite à une rencontre à laquelle ont participé ministres, chefs d'agences gouvernementales, le recteur de l'Université d'État d'Architecture et de la Construction de Yerevan et des hommes d'affaires, le gouvernement arménien va affecter 250 millions de dollars pour la reconstruction des régions victimes du séisme de Spitak en 1988. Le Premier ministre Tigran Sarkissian a souligné l'importance de l'aide du gouvernement dans sa politique de soutien à l'économie grâce au développement de l'emploi, et indiqué que les priorités du gouvernement reposent sur les investissements dans de nouvelles infrastructures routières, le secteur de l'agriculture, l'irrigation et le système de transport d'eau potable.

Fait divers

Le 15 mars dernier, la statue de l'écrivain Hrant Matevossian, dans la ville de Vanadzor, a été l'objet de vandalisme... artistique, pourrait-on dire. Les policiers arrivés sur les lieux ont trouvé un adolescent de 12 ans qui leur a déclaré vouloir simplement « embellir » la statue de peinture rouge. Il est vrai que l'anecdote prêterait à sourire sauf que les personnes présentes ont fait preuve d'indifférence alors qu'à une époque pas si lointaine, l'incident aurait soulevé l'indignation des gens. Les temps ont changé...

La crise touche aussi la presse

Lors d'une conférence de presse, les rédacteurs en chef de plusieurs quotidiens ainsi que les Présidents du Club de la presse de Yerevan et d'« Internews » ont reconnu traverser une période de difficultés consécutive aux problèmes financiers qui touchent le monde. « *Il n'y a pas de raison que nous soyons épargnés* », a déclaré **Arminé Ohanian**, rédactrice en chef du quotidien « Hraparag », d'autant que les dépenses de publication ont augmenté alors que le prix du papier est resté le même. Pour d'autres, comme le quotidien AZG, les problèmes résultent de la perte de quelques gros contrats qui garantissaient leur rentabilité. Un motif de satisfaction cependant pour **Noune Sarkissian**, la Présidente d'« Internews », la crise a stimulé la concurrence et rehaussé la qualité des textes.

Le PC d'Arménie se rebiffe

Dans un entretien sur la chaîne publique A1+, le Premier Secrétaire du Comité Central du Parti Communiste d'Arménie **Ruben Tovmassian** a invité tous les autres partis politiques d'Arménie à boycotter les élections municipales du 31 mai prochain. Selon lui, l'actuelle crise socio-économique du pays crée les conditions nécessaires pour falsifier les élections et il est clair que le candidat du pouvoir, Gagik Baklarian, sera élu.

Et de poursuivre par une attaque en règle contre le pouvoir : « *Le Parti communiste est d'avis qu'il n'y a pas eu d'élections libres, justes et transparentes en Arménie au cours des 20 dernières années. Ce que nous observons, ce sont la corruption, la falsification, les agressions, voire même des assassinats. Les autorités ont rendu ce pays malade. Le régime est pourri.* » Puis, un brin nostalgique, Tovmassian évoque l'Arménie de la période soviétique. « *L'Arménie soviétique a été créée à partir de rien et pourtant elle exportait ses produits dans 133 pays.* » Exprimant le point de vue du PC arménien, tout ce qui revêt une importance stratégique doit être propriété de l'Etat, y compris l'industrie minière, le secteur de l'énergie, les transports, l'alcool, la communication, etc. « *Si nous ne le faisons pas, ajoute-t-il, la crise atteindra plus profondément l'Arménie.* »

L'Arménie exporterait son énergie en Turquie

Armen Movsessian, ministre de l'Énergie, le réaffirme, unilatéralement cependant : l'Arménie exportera bien de l'électricité en 2009 en direction de la Turquie. Le problème est que les autorités d'Ankara n'ont donné aucune confirmation officielle de cette nouvelle d'autant plus que la frontière reste toujours fermée et qu'au plan des relations diplomatiques on en est encore au stade des négociations. Difficile d'accepter l'idée que le ministre arménien prend ses désirs pour des réalités. Alors la Turquie attend-elle le résultat de la visite d'Obama avant de se prononcer ? Là est peut-être la réponse.

NAÏRIT en faillite

Fleuron de l'industrie chimique au temps des soviets, gros fournisseur de pneus aux seize républiques de l'URSS, l'usine Naïrit se trouve aujourd'hui lourdement endettée (environ un milliard de drams) et acculée à la faillite. La procédure qui va certainement être engagée survient à un moment critique de récession économique mondiale mettant en péril l'emploi de 2 000 travailleurs, à laquelle s'ajoute la baisse générale des prix du caoutchouc synthétique. Depuis l'indépendance, Naïrit a changé de mains à plusieurs reprises.

Armavia
Voyages en Arménie

WEEK END
comprenant l'avion
+ 3 nuits hôtel****

à partir de
460€ TTC

PARIS - EREVAN
EREVAN - PARIS

à partir de
325€ TTC

CIRCUITS ACCOMPAGNÉS
de 8 et 11 jours

à partir de
1 540€ TTC

VOYAGES PERSONNALISÉS SUR MESURE

Renseignement et réservation : SABERATOURS
11 Rue des Pyramides
75001 Paris - Tél 0142615113
e:monie@sabertours.fr - www.sabertours.fr

Le silence du Groupe de Minsk sur les réfugiés arméniens laisse Yerevan perplexe

Courant mars, l'ONG arménienne « Réfugiés et Droit international » avait rendu publique une déclaration où elle critiquait le silence des co-présidents du Groupe de Minsk sur le sort des réfugiés arméniens de l'Azerbaïdjan et des provinces de Chahoumian et de Guetachen (territoires du Haut-Karabagh actuellement sous contrôle des forces armées azerbaïdjanaises), alors qu'ils ne cessent de recommander le retour au Haut-Karabagh des réfugiés azéris.

La protestation de « Réfugiés et Droit international » n'a manifestement pas été entendue par les destinataires car lors du forum informel arméno-azéri du 24 mars dernier, organisé par l'ONG britannique « International Alert » à Vienne, en Autriche, le Français Bernard Fassier s'exprimant une fois de plus sur le problème des réfugiés, n'a fait référence qu'à la population azérie.

Selon le co-président français du Groupe de Minsk, l'approche la plus réaliste au problème serait dans un premier temps le retour à l'Azerbaïdjan des territoires actuellement contrôlés par les Arméniens, suivi de l'élaboration d'un statut provisoire du Haut-Karabagh. La seconde étape consistant à déterminer par un nouveau référendum le statut définitif du HK, qui ne pourrait intervenir que dans 5, 10 voire 15 ans, après le retour au HK des réfugiés azéris (information communiquée par l'agence IA Regnum).

Déclaration qui a suscité de vives critiques en Arménie où des parlementaires, représentant les différents partis politiques du pays estiment que la définition du statut du Karabagh après le retour des réfugiés azéris équivaldrait à un retour pur et simple du territoire sous le contrôle de l'Azerbaïdjan. Accusant le Groupe de Minsk d'approche unilatéraliste et partielle, les milieux politiques arméniens s'indignent que celui-ci ne fasse aucune mention des centaines de milliers de réfugiés arméniens qui furent contraints de quitter l'Azerbaïdjan ainsi que les provinces de Chahoumian et de Guetachen, au nord du Karabagh.

Stepanakert estime à son tour que le problème du retour des réfugiés doit nécessairement prendre en considération les droits et intérêts de tous les réfugiés, indépendamment de leur nationalité et origine ethnique, leur retour exigeant des garanties de sécurité internationales solides et un climat de confiance mutuelle entre populations arménienne et azérie.

Conférence à Antélias

A la veille de la tournée du ministre arménien de la Diaspora pour des rencontres avec les communautés, le Catholicossat d'Antélias avait pris l'initiative d'inviter pour le 11 mars dernier des chercheurs et intellectuels arméniens afin d'examiner le document « Visions pour la Diaspora Arménienne » qui doit servir de base de réflexion. Adressé par la ministre, Madame Hranouch Hagopian. Réunis dans le hall principal du Musée du Catholicossat, l'événement était placé sous l'égide de Sa Sainteté Aram 1er qui, après avoir écouté les nombreuses et souvent très judicieuses interventions de participants, est convenu que le document préparé par le Ministère de la diaspora revêtait des insuffisances. La participation dans la construction de la nation doit être la priorité pour tous les Arméniens, a-t-il dit. Les relations entre l'Arménie et la Diaspora doivent être fondées sur le respect et la responsabilité mutuels.

Les Arméniens d'Irak se sentent bien dans leur patrie d'adoption

Les Arméniens constituent depuis longtemps la plus petite communauté d'Irak, celle qui compte le moins politiquement, un profil bas qui lui a toutefois permis de prospérer.

« Depuis l'arrivée en Mésopotamie des premiers commerçants arméniens au XVIIe siècle, la minuscule communauté chrétienne se porte bien. A la différence des Chaldéens qui représentent l'essentiel des chrétiens d'Irak et ont émigré en masse pour échapper à la guerre, bon nombre d'Arméniens comptent rester dans leur patrie irakienne », explique l'archiprêtre Nareg Ichkhanian de la principale église arménienne de Bagdad, qui compte des archives datant de 1636. « Nous sommes ici pour y rester. C'est aussi notre terre, même si nous avons parfois des problèmes avec les fanatiques islamistes », concède-t-il.

Environ 12 000 Arméniens, dont 7 000 à 8 000 habitent Bagdad, vivent aux côtés de 29 millions d'Irakiens, en grande majorité musulmans. Dans les années 1950, ils étaient entre 35 000 et 40 000, survivants ou descendants du génocide de 1915.

Depuis l'invasion en 2003 par une coalition dirigée par les Américains, au moins 45 Arméniens ont été tués dans les violences confessionnelles ou liées à l'insurrection, 32 autres ont été enlevés contre rançon dont deux sont toujours portés disparus. Historiquement, les Arméniens n'ont jamais représenté une menace pour le régime en place. Ils étaient proches des pachas de l'empire ottoman puis des Britanniques durant leur règne colonial. L'ancien président irakien, Saddam Hussein, renversé en 2003, ne les voyait pas non plus comme un danger. « Il les respectait, raconte l'archiprêtre avec un soupçon de nostalgie.

« Dans ses résidences, quasiment tous les employés étaient Arméniens, les nounous, son tailleur personnel, le menuisier, le photographe officiel. Nous avons une dette envers les Arabes, poursuit-il. Ils ont tout fait pour nous accueillir. Il nous ont permis de vivre et de nous élever dans les rangs de la société ».

Les exemples d'Arméniens prospères ne manquent pas dans l'histoire irakienne. La famille Iskenderian possède aujourd'hui une partie de la zone verte, le secteur ultra-protégé du centre de Bagdad, qui accueille le siège du gouvernement et l'ambassade des États-Unis.

Sale temps pour l'économie arménienne

Le Premier ministre Tigran Sarkissian estime que les indices économiques sont pires que ceux qu'on prédisait l'été dernier lorsque le gouvernement rédigeait le budget d'État 2009.

Il est devenu impossible de faire des prévisions, puisque l'économie mondiale se trouve dans une telle situation que même la Banque mondiale et le FMI ont quatre fois modifié leurs prévisions au cours du dernier trimestre. Le gouvernement ne dissimulera rien, mais veillera à ce que toutes les informations publiées dans la presse corres-

pondent à la réalité. Le Premier ministre a relevé en outre que la Banque Centrale continuait à œuvrer en faveur de la mise en place d'une Banque pan-arménienne. Quant aux rumeurs de démission de T. Sarkissian, le Parti Républicain affirme qu'elles sont infondées.

Au nom du père et du fils, pourris sont-ils

L'opposition avait appelé à boycotter le scrutin, estimant que son seul objectif était de permettre à Ilham Aliev, 47 ans, d'être président à vie et faire

basculer l'Azerbaïdjan dans le camp des régimes autoritaires. Vaine tentative. Les Azerbaïdjanais se sont prononcés mercredi 18 mars par référendum pour la levée de la limitation à deux du nombre des mandats présidentiels. Les Aliev règnent depuis 40 ans. Ainsi, du père Haydar au fils Ilham, la recette de la longévité a été respectée : pouvoir sans partage et exploitation de la manne pétrolière.

Museler la presse, réprimer l'opposition, c'est l'une des méthodes que le père Haydar a transmis à son fils. Des dizaines de journalistes ont été emprisonnés ces dernières années en Azerbaïdjan en vertu d'une législation controversée qui pénalise lourdement la diffamation. Fin 2008, les autorités ont interdit la diffusion des émissions locales de la BBC, de Voice of America et de Radio Liberty, considérées comme de rares sources d'information indépendantes dans le pays. Début mars, le Parlement a aussi approuvé des amendements donnant pouvoir aux tribunaux de faire cesser l'activité d'un média dont le directeur est un citoyen étranger ou n'a pas une formation assez élevée. Ces initiatives n'ont guère suscité de remous en Occident. Impuissante, l'opposition azerbaïdjanaise accuse depuis longtemps les gouvernements occidentaux de ménager M. Aliev pour s'assurer un accès aux immenses réserves d'hydrocarbures du pays et avoir une influence sur le réseau stratégique de gazoducs et oléoducs de la région. **GVD**

ASSOCIATION ARMÉNIENNE
D'AIDE SOCIALE

Au service des Arméniens
depuis 1890

Siège social 77 : rue La Fayette 75009 Paris
Tél. 01 48 78 02 99 – Fax 01 42 80 61 45
Mél. : aaas.paris@free.fr

Maisons de retraites médicalisées :
Montmorency (Val-d'Oise) : 01 39 83 20 67
Gonesse (Val-d'Oise) : 01 39 85 24 24
Saint-Raphaël (Var) : 04 94 19 51 50

En Arménie
FONDATION FRANCO-ARMÉNIENNE
POUR LE DÉVELOPPEMENT
13/3 Khandjian, Yerevan
frenchfun@web.am

ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ ՀԱԿԱՊԱՀԱՆՁՆԵՐՈՎ

Ապրիլի 6-ին տեղի ունեցած Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պարաք Օպամայի Թուրքիա այցելութիւնը ծայր աստիճան հետաքրքրութեան առարկան դարձած էր տարբեր երկիրներու քաղաքական գործիչներու եւ քաղաքագէտներու շրջանակին մէջ, հետեւաբար անոր Եւրոպայի շրջագայութեան ամենահետաքրքրական շրջանը նկատուած:

Անցնող վերջին երեք-չորս ամիսներու ընթացքին Թուրքիոյ պետական պաշտօնէութիւնը այնքան մեծածաւալ նախապատրաստական աշխատանք իրականացուցած է Պարաք Օպամայի ներկայ այցի ծիրին մէջ հայկական հարցերու ողջ փաթեթը արծարծման ու վերստին արծարծման համար, որ տպաւորութիւն կը թողու, թէ տեղի ունեցած ամերիկա-թրքական բանակցութիւններու առանցքին մէջ պիտի ըլլան Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման ու հայ-թրքական յարաբերութիւններու կարգաւորման խնդիրները:

Ասիկա այն փաստն է, որ թրքական քարոզչութիւնը իր կարելիին կատարած է երեւութապէս հանրութեան կարծիքը այդ ուղղութեամբ տպաւորելու ու շեղելու իրական բնույթէն:

Պատճառը այն է, որ Թուրքիան այսօր իր առաջին խնդիրը դարձուցած է Միացեալ Նահանգներու նախագահին եւ Քոնկրէսին կողմէ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումը կանխարգիլելու մէկ կողմէ, իսկ միւս կողմէ ալ մնացած խնդիրները ստորադասելու: Ու Միացեալ Նահանգներու նախագահը Թուրքիոյ հետ եղած խնդիրներու փաթեթը եթէ առաջարկէ լուծել այլ ուղղութիւններով՝ Աֆղանիստան, Իրաք, Պաղեստին, Թուրքիան փոխադարձ պիտի առաջարկէ իր համարուած շահակցելու ամերիկեան պահանջներուն: Ան նախ պատրաստակամութիւն պիտի յայտնէ ամերիկեան զօրքերուն տեղափոխումը թրքական հողերէն, պիտի փորձէ այն տպաւորութիւնը ձգել, թէ ինք պատրաստ է Հայաստանի հետ իր սահմանները բանալու, բայց... հայկական կողմն է որ ժխտական կեցւածք կը որդեգրէ, թէ ինք արդէն սկսած է շօշափել հրաժարի Ատրպէյճանի «մեծ եղբոր» դերակատարութենէն, հակառակ պարագային, ինք պիտի հրաժարի վերեւ նշուած բոլոր գիշումներէն, նոյնիսկ ռազմական դաշնակից ըլլայէ, եթէ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները ճանաչան Հայոց Յեղասպանութիւնը:

Միւս կողմէ, Թուրքիոյ ակնկալութիւնը Միացեալ Նահանգներէն պիտի ըլլայ միայն մէկ բան՝ լուծեան մասին Հայոց Յեղասպանութեան հարցը: Ուրիշ ոչինչ:

Ամերիկեան կողմէ այ, անոնք գիտակից են, որ, ի դէմս Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման խնդրին, Միացեալ Նահանգները իսկապէս գտած են պաշտօնական Անգարայի վրայ ազդեցութեան այն հզօր լծակը, որուն միջոցով կարելի է Թուրքիան մղել ցանկացած գիշումներու:

ՆՈՐ ՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանի հրաւերով Երեւանի մէջ քաղաքական կուսակցութիւններու նախագահներու մասնակցութեամբ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցած է, որուն քննարկման նիւթն էր «Համաշխարհային ելմտա-անտեսական ճգնաժամը եւ Հայաստան»:

Նախագահը ընդգծած է, որ յիշեալ ճգնաժամը կը գտնուի աշխարհի ուշադրութեան կեդրոնին եւ անոր ազդեցութիւնը տարբեր չափով կը գգան բոլոր պետութիւնները: «Հայաստան եւ իր տնտեսութիւնը մեկուսացած կողմեր չեն, եւ մեր երկիրը նոյնպէս կը գգայ ճգնաժամի ազդեցութիւնը: Հարցին շուրջ կուսակցութիւններու կողմէ օրակարգի կը բերուին ռազմաթիւ տեսակէտներ, կը ներկայացուին մօտեցումներ: Հիմա առիթն է գանոնք հաւաքելու, քննարկելու, մտքեր փոխանակելու համար» ըսած է ան, նկատելով, որ տազնապը զարգացած երկիրներուն ստիպած է դիմել անցեալին անընդունելի համարուող փոփոխութիւններու:

Սերժ Սարգսեան շարունակած է. «Կացութիւնը բոլորիս խնդիրն է՝ ո՛չ միայն կառա-

Որովհետեւ Հայոց Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը կասեցնելու հարցը Թուրքիոյ համար դարձած է կենաց ու մահու հարց, ապա Միացեալ Նահանգները տուեալ լրծակի գործադրման միջոցով պիտի ամրապնդեն իրենց խարխլած ազդեցութիւնը Թուրքիոյ ներքին թէ արտաքին քաղաքականութեան վրայ:

Այս պարագային, Միացեալ Նահանգներ, յայտնուելով պատմական ճշմարտութեան եւ քաղաքական նպատակներու յարմարութեան միջեւ ընտրութիւն կատարելու առջեւ, նախ պիտի փորձեն «հաշտեցնել» այդ երկու սկզբունքները՝ առաջնային հանգրուանի մղելով հայ-թրքական սահմանի բացման ու դիւանագիտական յարաբերութիւններ կանգնելու հարցը:

Ու այսպէս, Պարաք Օպաման պէտք է եզրեր փնտռէ 24 Ապրիլին արտասանելիք խօսքին մէջ իր նախընտրական խոստումը յետաձգելու հիմնաւորումով:

Միջազգային դէտեր կը մատնանշեն, որ Հայոց Յեղասպանութեան հերթական տարելիցի նախօրէին՝ 16 Ապրիլին, այսինքն Օպամայի Թուրքիա տուած այցելութենէն անմիջապէս վերջ, Հայաստանի եւ Թուրքիոյ առաջատար պաշտօնատարներ ստորագրեն սահմաններու բացման եւ դիւանագիտական յարաբերութիւններ ստեղծելու մասին համաձայնագիր մը:

Արդե՞ք:
Ամէն պարագայի, Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումը բացառելու Թուրքիոյ պահանջին դիմաց, Միացեալ Նահանգները պիտի հակազդեն հայ-թրքական սահմանը բաց տեսնելու հակապահանջով:

վարութեան: Ճիշդ է նաեւ այն մօտեցումը, թէ իշխանութիւնները իրաւունք չունին պահուրտելու ճգնաժամի թիկունքին եւ սեփական սխալները, թերացումները միայն ու միայն անոր վերագրեն: Եթէ միակամ չդիմադրուենք զայն, պիտի տուժենք բոլորս: Կառավարութիւնը վտանգին դէմ միայնակ թողուլ անխոհեմութիւն է» ըսելով: Ըստ նախագահին, կառավարութիւնը աշխուժօրէն քննարկումներ կը կազմակերպէ փորձագիտական լայն շրջանակներու հետ, համագործակցութեան մէջ է համաշխարհային ելմտական կառոյցներու մասնագէտներու հետ, կը վերլուծուին այլ երկիրներու առած միջոցները ու Հայաստանի փորձագէտներու առաջարկութիւնները:

«Իսկ արդե՞ք մենք՝ այսօրուան քաղաքական կուսակցութիւններս, պատրաստ ենք գործելու իրավիճակին համահունչ, համեստ, խտեմ ու, ամենակարեւորը, խուճապի չմատնուելով եւ խուճապ չհրահրելով: Պատրաստ ենք մենք՝ կուսակցութիւններս, առանց քաղաքական շահարկումներու՝ զբաղելու քաղաքականութեամբ: Սա այն պահն է, երբ քաղաքական օգուտներ քաղելը, բանասարկու, խառնակիչ քայլերը կը նշանակեն նպաստել ճգնաժամին, եւ ո՛չ թէ պայքարի անոր դէմ» եղած են Սերժ Սարգսեանի եզրափակիչ խօսքերը:

Հակիրճ ելոյթով մը, վարչապետ Տիգրան Սարգսեան ալ յիշեցուցած է Ազգային ժողովին ներկայացուցած հակաճգնաժամային ծրարագիրը՝ հիմնուած երեք կէտերու վրայ. ա) ենթակառուցումներու նախագիծերու իրականացում, բ) հասցէագրուած օժանդակութիւն ժամանակաւոր դժուարութիւններ ունեցող ձեռնարկութիւններուն, գ) օժանդակութիւն փոքր եւ միջին գործարարութեան, մանրամասնելով երեք կէտերու իրականացման ի նպաստ կառավարութեան տարած աշխատանքը: Ըստ վարչապետին, տազնապի լուծման շուրջ տակաւին ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյացած չէ, հետեւաբար անորոշութիւնները շատ են, իրավիճակը կը փոփոխուի արագօրէն, ուրեմն կառավարութեան ծրարագիրը կարիք պիտի ունենայ մշտապէս արդիականացուելու, եւ թէ կառավարութիւնը պատրաստ է ընդունելու նոր առաջարկութիւններ ու պիտի գնահատէ շինարար քննադատութիւնը:

Դձնիակ շարունակուող խորհրդակցութեան աւարտին յայտարարուած է, որ ժողովի ընթացքին եղած առաջարկութիւնները կը վերաբերին թափանցիկութեան, վերահսկողութեան զօրացման, վստահութեան բարձրացման, հարկային ոլորտին, փոքր ու միջին գործարարութեան օժանդակութեան, ենթակառոյցներուն:

Հարկ է նշել, որ հակառակ իրենց եղած հրաւերին, հաւաքին չեն մասնակցած երկու ընդդիմադիր ուժեր՝ Հայ Ազգային Գոնկրէսն ու Ժառանգութիւն կուսակցութիւնը: Երեւոյթ, որ քննադատուած է մասնակիցներու գրեթէ բոլորին կողմէ:

Օ. Վ.

ԱՏԱՆԱ 1909

Ապտիլ Համիտ Բ. չէր կրնար հաշտուիլ միահեծանութիւնը սահմանափակող սահմանադրութեան հետ, ուստի գաղտնորէն կը պատրաստուէր հաշուեյարդար տեսնել սահմանադրութեան ջատագովներուն հետ: Այդ փորձը կատարուեցաւ 1909-ի Մարտ 31-ին, եւ երբ Կ. Պոլսոյ մէջ շփոթ ժամեր կ'ապրուէին, ահարկու եւ քստմնելի տեսարաններ կը բացուէին Ատանայի եւ շրջակայ ւաւաններուն մէջ, բայց ոչ քաղաքական տեսակէտով կանոնաւոր բանակներու ընդհարում կամ կուսակցութեանց մրցակցութիւն, այլ մոլորանդ խուժանի մը ձեռքով խաղաղ տարրի մը վրայ յարձակում եւ ջարդ: Նման պժգալի իրողութիւն մը տեղի կ'ունենար ազատութեան հռչակուելէն եւ սահմանադրական իրաւունքներ հաստատելու խոստումէն ետք:

Սահմանադրութեան վերահաստատումէն դժգոհ միապետական ուժերը Ատանայի մահմետական ընկալութեան մէջ լուրեր կը տարածէին, թէ սահմանադրութիւնը, իբր հայերու կազմակերպած գործ, անոնց մեծամեծ առաւելութիւններ կ'ապահովէր՝ ի վնաս թուրքերու: Միւս կողմէն, Ատանայի հայութեան բարգաւաճ վիճակը ազգայնամոլ թուրք տարրին աչքին փուշ էր: Իշխանութիւնը զբաւեղէ վերջ Երիտասարդ Թուրքերը սաստկացուցին հարածանքի քաղաքականութիւնը, յատկապէս հայ ժողովուրդի նկատմամբ, այսպէս՝ Ատանայի հայոց կոտորածը լիովին բացայայտեց հին վարչակարգի ջատագովներու եւ «սահմանադրական» կառավարութեան քաղաքականութեան նմանութիւնը, Ապտիլ Համիտի բռնապետութիւնը եւ Իթիհատի «ազատականութիւնը» իրարու մօտենալով, տարբեր տեսակէտներէ մղուած նոյն նպատակին վրայ կը գուզակցէին: Բացարձակապէս եւ ամբողջապէս Ապտիլ Համիտի բռնապետական նախաձեռնութեան պիտի վերագրուէր աղիտալի կոտորածը, եթէ իր գործադիրներուն մէջ «ազատական» եւ «ազատարար» կոչուած խումբէն տարբեր չգտնուէին, եւ եթէ տխուր եղելութեանց տիրապէս հետեւանքները սուլթանի գահընկեցութենէ ետք ալ չչարունակուէին: Մայրաքաղաքի մէջ ստեղծուած շփոթին գաւառական արձագանգ պէտք էր, եւ Ատանա նախկին կոտորածներու ատեն «խնայուած», հարուածին յարմարագոյն գետինն էր:

Կոտորածը զգացուեցաւ Մարտ 31-ի երեկոյեան՝ խուժանին շարժումի նշաններով, երբ խումբը խումբ կառավարական պաշտօնատուն կը դիմէին, կարծես հրահանգ ու արտօնութիւն ստանալու համար: Երջականերէն խուժանային ամբոխ մը լեցուած էր քաղաքը, գինւելու եռանդը շատցած էր: Ապրիլ 1-ի առաւօտուն կը լսուի թէ հայ մը, ատաղձագործ Լուսիվիլը, գիշերանց սպաննուած է, հայերու տուններ քարկոծուած են, բաւական հայեր վիրաւորուած եւ սպառնալիքի աղաղակներ արձակուած են: Նոյն օրը, զինուած խուժանը Ատանայի կուսակալ ձէվատի եւ մուխասարորթ Մուսթաֆա Ռէվալիի ցուցմունքով կը խուժէ քաղաքի հայկական թաղերը, կոտորելով այր, կին ու երախայ, կողոպտելի վերջ հրոյ ճարակ դարձնելով տուն, խանութ ու ար-

հետանոց: Մութը կոխած է, բայց յանկարծ զիշերուան մթութիւնը կը լուսաւորուի, սուրիւր եւ հրազէններ ջահերու փոխուած են, հայոց թաղը կրակի տրուած է: ցերեկի արհաւիրքէն ազատածներ զիշերուան բոցերուն կը գոհուին: Երկրորդ եւ երրորդ օրերը աւելի կը սաստկանան յարձակումները, եւ կը հասնի կառավարական հրամանը՝ խուժանը զսպելու, որ առաջին վայրկեանին ալ կրնար զսպուիլ եթէ տարբեր ըլլար դիտումը եւ տարբեր՝ կարգադրութիւնը:

Կառավարական միջամտութեան հետեւանք՝ քաղաքին մէջ հայերու զգացած վստահութիւնը չափազանց եղաւ, եւ երբ Ապրիլ 5-ին կառավարութիւնը անոնցմէ պահանջեց իրենց գէնքերը յանձնել՝ համակերպեցան, առանց նկատի առնելու, որ թուրքերու գէնքերը չհաւաքուեցան, եւ ոչ ալ Իթիտալ անունով հրատարակուիլ սկսած լրագրին յօդուածներէն ցնցուեցան: Թերթին խմբագրապետը Իհասան Տիլքի, Իթիհատի տեղական ակումբին պետը, շարունակ հայերը հարուածելու, ոճիրին պատասխանատուութիւնը հայերուն վրայ ձգելու եւ թուրքերը անմեղ գոհերու կերպարանքով ցոյց տալու կ'աշխատէր ու կը գրէր: Հակառակ այս բոլորին հայերու վստահութիւնը ալ աւելի աճեցաւ, երբ լուր հասաւ, թէ Ատանայի խաղաղութիւնը ապահովելու համար վաշտ մը զինուոր ճամբայ ելած է: Իրօք ալ վաշտը Ատանա մտաւ Ապրիլ 12-ին եւ հայերու կողմէ ստոյգ ազատարարի ցնծութեամբ ողջունուեցաւ: Քանի օրերէ ի վեր քաշուած խուժանը վաշտին հասնելուն առթիւ յանկարծ համախմբուեցաւ քաղաքին կեդրոնը, յայտնի նպատակով աւերն ու աւարը նորոգելու, եւ խաղաղութիւն պահպանելու եկող զինուորներն ալ գործակից ընելու: Իթիտալ թերթին շարունակեալ յօդուածները, կառավարական պաշտօնատարներու ընթացքը կասկած չեն թողուր պատրաստուած մտադրութեան վրայ: Վերջապէս նպատակը կը յաջողի, հասնող զօրքն ալ խուժանին կը խառնուի, եւ Ապրիլ 12 կէսօրէ ետք հայաբնակ Ատանան յայնածաւալ հրկիզութեամբ կը շրջապատուի: Խուճապի մատնուած հայերէն անոնք, որոնք որեւէ ապաստան չեն կրնար գտնել, անողորմ խուժանին եւ կատաղի զօրականին հարուածներուն տակ կը գոհուին: Երկրորդ կոտորածը նախորդէն բազմապատիկ աւելի վնաս կը պատճառէ եւ կը կործանէ Ատանան: Հոս հարկ է յիշել, թէ երբ առաջին կոտորածէն ետք քաղաքին տագնապը առժամաբար դադարեցաւ, հրահանգ տրուեցաւ խուժանին՝ գիւղերու մէջ գործել: Ատանայի շրջակայ, նոյնիսկ Հայկապի կուսակալութեան մաս կազմող գիւղեր ու ւաւաններ միեւնոյն հարուածը ըստացան: Արհաւիրքը դադարեցաւ Ապրիլ 14-ին, երբ արդէն Ատանան կործանած էր, հայաբնակ Ատանան այնչաւ չկար, անտէրունչ փախըտականներ կը տուսայտէին. իսկ մօտակայ Մէրսինի առջեւ խարսխած եւրոպական պետութիւններու մարտանաւերու տորմիզը, որ առաջին ջարդին լրանալուն հասած էր, չէր շարժած երկրորդը արգիլելու համար:

Ատանայի եւ Հայկապի կուսակալութեանց

մէջ հրկիզուած եկեղեցի, վարժարան, վանք, բնակարան, խանութ, արհեստանոց ու վնասուած քաղաք ու գիւղերու մէջ սուրի ու հրազէնի հարուածներով խողխողուած հայերու թիւը կը հասնի 30.000-ի: Դէպքերը սթափեցուցին հասարակութիւնը, աշխարհական եւ հոգեւորական անհատներու քով կիլիկիա փութացին երիտասարդներու խումբեր, բարեսէյր ու կրթիասէյր ազգանուէր հայուհեաց ընկերութիւններու անդամուհիներ, որոնց կարգին յանուանէ յիշուելու արժանի են, իրենց ամբողջ եռանդը հրաշքով փրկուած հազարաւոր որբուկներու օգնութեան գործին ուղղած՝ Չապէլ Սասյանն ու Արշակունցի Թէոդիկը: Երկրորդը, իր տեսածն ու ապրածը թուղթին ալ յանձնելով լոյս ընծայեց «Ամիս մը ի կիլիկիա» (Կ. Պոլիս, 1910) վաւերագրական գործը, ուր ցոյց կու տայ իրադարձութիւններու իրական պատճառները:

Աղէտէն վերջ օսմանեան կառավարութեան վրայ անտնօրինելի պարտք մը կը ծանրանար՝ աշխարհի առջեւ բացատրութիւն մը ներկայացնել եւ իր վրայ եղած կասկածը փարատել: Իթիհատի շատ զիւրիկ պիտի ըլլար բոլոր պատասխանատուութիւնը Ապտիլ Համիտի վրայ բեռնել, բայց այս հնար չեղաւ, ուստի անմեղ մեղաւոր եւ մեղաւոր անմեղ ցուցնելու դրութիւնը կիրարկուեցաւ: Զինուորական ատեան մը կազմելէ առաջ, յանցաւորներ պատրաստելու համար կամայական ձերբակալութիւններու ձեռնարկուեցան՝ բանտարկուեցան հայեր, գաղտնորէն հեռացուեցան աղէտը կազմակերպողները, ձերբակալուեցան միայն խուժանէն քանի մը հոգի: Ատանայի մէջ հաստատուած զինուորական ատեանն ալ հրահանգ ստացած էր դատել հայերը՝ իբրեւ գրգռիչ, թուրքերը իբրեւ պաշտպանողականը չափազանցողներ: Այդ ալ եղաւ գործողութեանց ընթացքը եւ արդիւնքը՝ մահուան վճիռ ստացան 6 ատանայի եւ 6 հաճընցի հայեր: Ատանայցիներու դատապարտութեան համար իրենց կայտառ կերպարանքն եւ մսագործութեան արհեստէն զատ հիմ չկար, այսու հանդերձ կախաղան բարձրացան 18 Մայիսին, իսկ 6 հաճընցիներէն միայն մէկին վրայ վճիռը գործադրուեցաւ: Թուրքերէն 50-ի չափ մահուան դատապարտուածներուն բոլորն ալ հասարակ խուժանի կարգէն էին, բայց միայն հազիւ 20-ին վրայ վճիռը գործադրուեցաւ, եւ այն ալ ուշ, ամէն կողմէ բողոք ու դիտողութիւն բարձրանալէ վերջ: Հուսկ, թուրքերէն զանազան պատիժներու դատապարտուածներու ընդհանուր ներուժ շնորհուեցաւ 20 Դեկտեմբեր 1912-ին:

Գալով օսմանեան խորհրդարանին. 19 Ապրիլի նիստին մերկացնող ելոյթներով հանդէս եկան երեսփոխանները՝ Վարդգէս Սէրէնկիւլեան, Գրիգոր Զօհրապ, Նազարէթ Տաղաւարեան, Համբարձում Պոյաճեան, երբ թուրք երեսփոխան Ռոզա Թէվֆիքը կը յայտնէր «ազատութիւն վերստանալու համար մեզի օգնող, եւ հակառակ մեզմէ տեսած տղեղ վարժունքին մեզմէ չբաժնուելու ջանք թափող ժողովուրդ մը որեւէ կերպով չենք կրնար ամբաստանել»: Խորհրդարանը պարտաւոր կը սեպէր իր կողմէ քննիչներ նշանակել ճշմարտու-

(Շարք տեսնել էջ 7)

ԱՏԱՆԱ 1909

(Շարունակում է էջ 6-էն)

Թիւնը ստուգելու, եւ 19 Մայիսին քննիչ կ'ընտրուէին Յակոբ Պապիկեան եւ Եղուստի Բէմալ երեսփոխանները, որոնց խնդիրն մեկնումը չարգիլից կախաղանները: Յակոբ Պապիկեանի պատրաստած տեղեկագիրը, որուն մասին Եղուստի Բէմալ յայտարարած է, թէ «ամէն կէտերու մասին համաձայնութիւն ունեցած էին» Իթիֆհատը մեղադրելու աստիճան յայտարարութիւններ կը պարունակէր եւ հեղինակը Կ. Պոլիս վերադարձէն երկու օր վերջ խորհրդաւոր պայմաններու մէջ յանկարծամահ կ'ըլլար: Տեղեկագիրն ալ «կ'անյայտանար»: Տարիներ վերջ հայերու ձեռք անցաւ անոր սեւագիր օրինակը եւ հրատարակուեցաւ (Յ. Պապիկեան, «Ատանայի եղեռնը», Կ. Պոլիս, 1919):

Կիլիկիոյ աղէտին հարցը անգամ մըն ալ չլիշուեցաւ օսմանեան հասարակական կեանքին մէջ, միայն, իբր այրած սրտի միտքաբանք, Եղիշէ Դուրեան Պատրիարքի ստիպումներուն վրայ 31 Յունիսին բոլոր կուսակալներուն նպարքոսական շրջաբերական մը կը յղուէր, որ կը հաւատարմէ թէ «բացարձակ կերպով ապացուցուեցաւ թէ հայ ժողովուրդը օսմանեան մեծագոր կայսրութեան հանդէպ իր ունեցած հաւատարմութենէն չէ շեղած», երբ՝ աղէտին իսկական ու անհերքելի պատասխանատու կազմակերպողները, այդ հաւատարմութիւնը վարձատրելու համար շատ աւելի սահմուկեցուցիչ միջոցներու պատրաստութիւնը ծրագրելու վրայ էին:

Պատրաստեց՝ ՊԵՐՃ ՄԱՍԼԱՔ

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ

Լոնտոնի «Կոմիտաս» հիմնարկը կը տեղեկացնէ, թէ Ատանայի ջարդերուն հարիւրամեակին առիթով Լոնտոնի Տնտեսագիտութեան Վարժարանին մէջ 28 Մարտին տեղի ունենալիք գիտաժողովը յետաձգուած է եւ պիտի գումարուի Պոլսոյ «Մապանճը» համալսարանին մէջ 6-7 Նոյեմբերին: Հիմնարկի վարիչ Արա Մարաֆեան կոչ ուղղած է, որպէսզի մեծ թիւով մասնագէտներ, որոնց կարգին նաեւ թուրքեր մասնակցին գիտաժողովին, որուն յետաձգման պատճառները չեն հրապարակուած սակայն:

Կը ծրագրուի այս առթիւ կազմակերպել լուսանկարներու ցուցահանդէս մը եւ հատորի մը մէջ հրատարակել գիտաժողովին ներկայացուած զեկոյցները:

ԺԻՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՆՇԱՆՆԵՐ

Վերջին քանի մը օրերուն տեղի ունեցան ուշագրաւ զարգացումներ, որոնք Միացեալ Նահանգներու մէջ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման հարցին կապակցութեամբ որոշ մտավախութիւններ կը յառաջացնեն:

Նախ՝ Տանիէյ Ֆրիտը փոխարինելու համար Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պարաք Օպամայի կողմէ իրրեւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարի եւրոպական եւ եւրասիական հարցերու օգնական առաջադրուած թեկնածուն՝ Ֆրիլի Կորտըն, ԱՄՆ-ի Մերակոյտի արտաքին յարաբերութեանց յանձնախումբին կողմէ իր թեկնածութեան վաւերացման ունկնդրութեան ընթացքին պատասխանելով ծերակուտական Ռապրթ Մենենտզի հարցումին՝ Հայոց Յեղասպանութիւնը անուանեց «հաւուր ողբերգութիւն» մը եւ չօգտագործեց «ցեղասպանութիւն» եզրը:

Երկրորդ՝ Մպիտակ Տան ապահովական հարցերու խորհրդատու Տենիս Մաքտոնօ Օպամայի Եւրոպա եւ Թուրքիա այցելութեան մասին մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներու նախագահը կ'ուզէ վերաշխուժացնել Թուրքիոյ հետ իր երկրին դաշինքը եւ Թուրքիա՝ Միացեալ Նահանգներու համար կարեւոր դաշնակից մըն է ու ՕԹԱՆ-ի յառաջատար անդամ մը:

Շատեր կրնան մտածել, որ Թուրքիոյ հետ դաշինքին վերաշխուժացումը անշուշտ զայն ցեղասպանութեան յանցանքով ամբաստանելով պիտի չըլլայ: Ուրիշներ ալ կրնան առարկել, որ այդ վերաշխուժացումը պէտք է հիմնուած ըլլայ ճշմարտութեան եւ անկեղծութեան վրայ: Սակայն այս պարագային կարեւորը Օպամայի կարծիքն է: Արդեօք ան ո՞ր թէզը կը պաշտպանէ:

Այլ շատեր ալ պիտի բնական գնահատեն Օպամայի Թուրքիոյ տալիք այցելութեան նախօրեակին, որ փորձէ զրական մթնոլորտ մը ստեղծելու: Սակայն, երբ Հայոց Յեղասպանութիւնը ճանչնայ խոստացած նախագահին առաջադրած թեկնածուն մերժէ «ցեղասպանութիւն» եզրը օգտագործել, եւ այդ հարցին ակնարկելու ժամանակ ամերիկեան նախկին վարչակազմերուն նման մեղսակցութեան կը դիմէ, հարցը քիչ մը լուրջ եւ շարագուշակ բնոյթ կը ստանայ:

Կը նշուի, որ Ֆրիլի Կորտըն անցեալին Միացեալ Նահանգներու կողմէ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման ընդգիմացած է: Բայց, եթէ իր արտայայտած անձնական կարծիք մըն է, իբրեւ նախագահ Օպամայի կողմէ առաջադրուած թեկնածու, ան պէտք էր արտայայտէր նոր վարչակազմին կեցուածքները:

Երբ Հայաստանի մէջ Միացեալ Նահանգներու նախկին ղեկավան Ճոն Էվընզ Հայոց Յեղասպանութեան մասին ճշմարտութիւնը խօսեցաւ, անոր ասպարէզին վերջակէտ դրուեցաւ: Նոյն տրամաբանութենէն մեկնած, եթէ Կորտըն նոր վարչակազմին պաշտօնական կեցուածքէն շեղած է, ուրեմն ան պէտք է կարգապահութեան հրաւիրուի, այսպէս՝ Մեթիսթիւնը համամտութեան հոմանիչ է:

ԽՂՃԻ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՕՐԷՆՔ

Հայաստանի Ազգային Ժողովը ընդունեց խղճի ազատութեան եւ կրօնական կազմակերպութիւններու վերաբերեալ օրէնքին մէջ փոփոխութիւն ու լրացումներ նախատեսող օրինագիծը:

Լրամշակուած նախագիծը աւելի յստակացուցած է մասնաւորապէս հոգեւորութեան ձեւակերպումը: Հանուած են գրացումը քային ընդթոյժով երեւոյթները: Նախագիծով հոգեւորութիւն կը համարուի կրօնական կամ դաւանաբանական հայացքներ ունեցող կամ չունեցող քաղաքացիներու նկատմամբ քարոզչական այն ներգործութիւնը, որու ընթացքին կ'առաջարկուի կամ կը սրամաղրուի նիւթական խրախուսանք, կը գործադրուի մարմնական կամ հոգեբանական ճնշում կամ հարկադրանք, ատելութիւն կը ձեւաւորուի այլ կրօնական կազմակերպութիւններու, անոնց դաւանանքին եւ գործունէութեան, կը կիրառուի այլ անձերու կամ կրօնքի նկատմամբ վիրաւորական արտայայտութիւններ, անձր կը հետապնդուի իր բնակարանին, աշխատավայրին, հանգիստի կամ այլ վայրերու մէջ, ինչպէս նաեւ հեռաձայնով՝ առանց իր ցանկութեան կամ խնդրանքին:

Կ'արգիլուի գործունէութիւնը կրօնական այն կազմակերպութիւններու, որոնք կը գործադրեն կամ կը փորձեն գործադրել անձնական կեանքի, առողջութեան եւ սեփականութեան վերահսկողութիւն: Փոխուած է նաեւ կազմակերպութեան անդամներու նուազագոյն թիւը. ան պէտք է ունենայ 200-ի փոխարէն 500 անդամ:

Այս օրինագիծով, Հայաստանի մէջ գործող աղանդաւորական շարժումներու դէմ կ'առնուին անհրաժեշտ կանխամիջոցները, եւ կը յստականան Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցի - Պետութիւն յարաբերութիւնները:

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԻԶ ԿԱՅԱՆ

Հայաստանի կառավարութեան տեղեկատուութեան եւ մամլոյ վարչութիւնը հաղորդած է որ վարչապետ Տիգրան Սարգսեան այցելելով երկրաբաշխութեան եւ քարտէսագրութեան կեդրոն մասնակցած է տեղեկական ընդունիչ կայանի գործարկման:

Ընդունիչ կայանի ստեղծման նպատակը ճշգրիտ տուեալներու ստացումն է՝ տիեզերական ճարտարագիտական սարքաւորումներու կիրառմամբ: Կայանը առիթ պիտի ընծայէ օգտուելու երկրամերձ ուղեծիրով (մինչեւ 1000 քիլոմետր) արհեստական արբանեակներու կարելիութիւններէն կատարել Երկրի հեռահար օդապարիկով նկարահանում, որուն տուեալները պիտի օգտագործուին հանրապետութեան երկրաբաշխութեան, քարտէսագրութեան, ինչպէս նաեւ անվտանգութեան ու տնտեսութեան հետ կապուած խնդիրները լուծելու գործին մէջ:

ԱՐԱՐԱՏ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ
ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՕՐ
ԱՏԱՆԱՅԻ
ԿՈՏՈՐԱԾՆԵՐՈՒ
ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱԿ
ԱՊՐԻԼ 1909 - ԱՊՐԻԼ 2009
Տեղի կ'ունենայ Շաբաթ, 25 Ապրիլ,
ժամը 17-ին, Փարիզի Ա. Յովհաննէս-Մկրտիչ
Մայր Տաճարի սրահը:

ԱՏԱՅԱՆՔ
ԲԱԶՄԱՎԷՊ
Հայազխտական - Բանասիրական - Գրական
Տանգէս Ա.Նաղար - Վեներակի

ՊԱՏԳԱՍ

Մեծ իմաստասէր Սոկրատէսին կը պատկանի յախտենական արժէք ներկայացնող պատգամի մը ձեւակերպումը - ճանչցի՛ր քեզ:

Ասիկա կենսական հրամայականն է, որուն ենթակայ է ամէն մէկ էակ: Նախնական շրջաններուն՝ մարդիկ բնագոյրէն ենթարկուած են այս հրամայականին: Քաղաքակրթութեան գոլգրնթաց՝ հետզհետէ գիտակցօրէն հետապնդուած է այս պատգամը, որ դարերու իմաստութեան մէկ խտացումն է:

Ճանչցի՛ր քեզ խօսքերը շատ աւելի խոր իմաստ ունին, քան առաջին տպաւորութենէն կարելի է պատկերացնել:

Այս պատգամը կը նշանակէ, որ ամէն մարդ միշտ պէտք ունի ուսումնասիրելու ինքզինքը, այսինքն իւրաքանչիւր անհատ շարունակ պիտի քննէ իր կեանքին պայմանները, նիւթական թէ քարոյական: Ամէն խորհող էակ պիտի հարցնէ ինքն իրեն, թէ ինչպէ՞ս եւ ինչո՞ւ կ'ապրի: Պիտի փորձէ հասկնալ, թէ ի՞նչ կ'ուզէ: Պիտի չափէ իր կարողութիւնները ու պիտի ջանայ զարգացնել զանոնք: Ականջ պիտի դնէ իր հոգիի խորէն լսուող ձայնին եւ րատ այն պիտի ձեւակերպէ իր պահանջներն ու ձգտումները:

Բայց մարդ կոչուածը կայուն արարած մը չէ: Մեզմէ ամէն մէկը կը փոխուի ո՛չ միայն ամէն տարի, ամիս կամ շաբաթ, այլ ամէն օր: Մեզմէ զուրս գտնուող ուժեր կ'ազդեն ո՛չ միայն մեր արտաքին պայմաններուն, այլ եւ մեր ներքին աշխարհին վրայ: Այս կը նշանակէ, որ մենք շարունակ պէտք ունինք հետեւելու մեծ իմաստասէրի պատգամին՝ **Ճանչցի՛ր քեզ**:

Ո՛չ ոք կրնայ զատել իր անձը իր ընտանիքէն ու շրջապատէն: Ո՛չ ոք կրնայ իրմով սկսիլ աշխարհը: Ո՛չ միայն իր ծնողներն ու պապերը, այլ եւ պապերուն պապերը պէտք է ճանչցուին այն անձին կողմէ, որ կը փափաքի իրապէս ճանչնալ ինքզինքը:

Ահա՛ թէ ինչու **Ճանչցի՛ր քեզ**-ը իր իսկական առումով կը նշանակէ **Ճանչցի՛ր ցեղդ**:

Ճանչցի՛ր ցեղդ, այսինքն՝ ուսումնասիրէ՛ անոր անցեալը, ուրիշ խօսքով՝ սորվէ՛ անոր պատմութիւնը, որ քու աչքերուդ առջեւ կը բերէ անոր արժէքները, ապրումներն ու ձգտումները:

Ճանչցի՛ր ցեղդ, այսինքն՝ ապրէ անոր ներկայ կեանքը, քեզի զգա՛ անոր հաւաքականութիւնը կազմող շղթային մէկ օղակը:

Ճանչցի՛ր ցեղդ, այսինքն՝ քո՛ւկդ համարէ անոր պահանջները եւ ըրէ՛ կարելիդ, որպէսզի իրականութիւն դառնան անոր ձգտումները:

Ճանչցի՛ր ցեղդ, կը նշանակէ ուրեմն՝ ուսումնասիրէ՛ անոր անցեալը, ապրէ՛ անոր ներկան եւ մտահոգութեանդ առարկան դարձո՛ւր անոր ապագան:

Լրացնելու համար այս կենսական պահանջները՝ լա՛ւ սորվէ՛ Մայրենի Լեզուդ, որովհետեւ անոր մոգական լապտերին յոյսը միայն յստակ կը դարձնէ ցեղիդ պատմութիւնն ու մշակոյթը: **Ճանչցի՛ր քեզ** կը նշանակէ **Ճանչցի՛ր քեզի ծնունդ տուող հաւաքականութիւնը**, այսինքն **ցեղդ**: Դարերու այս հրամայականին ամենէն աւելի պէտք ունի **Հայ Նոր Սերունդը**: Ա. Բ.

ԼՐԱԸԱՂ

Երեւանի «Յակօր Պարոնեան» թատրոնի բեմին վրայ ունեցած ելոյթով հնդկական դասական երգի ու պարի համոյթը Հայաստանի մէջ առաջին անգամ ըլլալով ներկայացուց հնդկական դասական երաժշտութիւնն ու պարը:

Հայաստան - Հրնդկաստան մշակութային համագործակցութեան ծիրին մէջ այցելութիւն տուող խումբը հանդէս եկաւ նաեւ Գորիս, Եղեգնաձոր եւ Դիլիջան:

Հայաստանէ, Եգիպտոսէ, Սուրիայէ եւ Լիբանանէ շուրջ 25 գիտնականներու մասնակցութեամբ Գահիրէի Համալսարանի Հայագիտութեան կեդրոնին մէջ «Հայ-արաբական մշակութային առընչութիւնները» նիւթով միջազգային գիտաժողով մը տեղի ունեցած է:

Եգիպտոսի բարձրագոյն կրթութեան փոխ նախարարը եւ Գահիրէի մօտ Հայաստանի դեսպանը իրենց ուղերձներուն մէջ բարձր գնահատած են 2007-ին Գահիրէի Համալսարանի բանասիրական բաժնին մէջ հիմնադրուած հայագիտական կեդրոնի գործունէութիւնը:

Գիտաժողովին զուգահեռ կազմակերպուած էր գիրքերու ցուցահանդէս մը, ուր ներկայացուած էին արաբական տարբեր երկիրներու մէջ հրատարակուած հայ ժողովուրդի պատմութեան, գրականութեան, արցախեան հարցի, ինչպէս նաեւ գիտական գանազան հետազօտութիւններու վերաբերեալ արաբերէն գիրքեր:

Իրանի Ազգային Թանգարանի եւ Բրիտանիոյ Թանգարանի համագործակցութեամբ Լոնտոնի մէջ «Շահ Ապաս. Իրանի վերակերտումը» խորագրեալ ցուցահանդէս մը բացուած է, որ պիտի տեւէ մինչեւ 14 Յունիս: Հոն կը ցուցադրուին մօտաւորապէս 200 իրեր, որոնք կը ցոլացնեն Սաֆաւեան Իրանի մշակոյթն ու պատմութիւնը:

Նկատի ունենալով Նոր Զուգայի հայութեան դերակատարութիւնը Սաֆաւեան մայրաքաղաք Սպահանի մշակոյթն ու քաղաքակրթութիւնը կերտելու գործին մէջ, Իրանի Ազգային Թանգարանի դիմումով, Սպահանի Հայոց Թեմական Խորհուրդին կողմէ ցուցահանդէսի համար տրամադրուած են այդ ժամանակաշրջանին պատկանող թանգարանային իրեր՝ Մ. Ամենափրկիչ վանքի թանգարանէն: Իրերու շարքին են եկեղեցական սպասներ, հոգեւորականներու զգեստներու բաժիններ, Նոր Զուգայի գրչագիր մատենաներ, եւ այլն:

Հոռմի Հայ Կաթողիկէ Առաջնորդարանի Լեւոնեան վարժարանը շնորհանդէսի մը թատրը հանդիսացած է: Հոն, Հայաստանի Իտա-

լիոյ Դեսպանութեան եւ Ռիցցոլի (Rizzoli) հրատարակչութեան կողմէ կազմակերպուած երեկոյթի մը ընթացքին ներկայացուած է իտալահայ գրող, համալսարանի դասախօս Անթոնիա Արսլանի «Ձմիւռնիոյ ճանապարհը» (La strada di Smime) խորագրեալ մենագրութիւնը: Հեղինակը ծանօթ է իր «Արտոյտներու ագարակը» (La masseria delle allodole - Le mas des allouettes) վէպով:

ԱՄՆ-ի Լուիզիանա նահանգի մայրաքաղաք Պաթոն Ռուօի մէջ, տեղւոյն փոքրաթիւ հայ համայնքին կողմէ, Մեծ Եղեռնի զոհերու յիշատակին նուիրուած խաչքարի մը բացումը կատարուած է:

Հայաստանի մէջ քանդակուած, եւ քաղաքի Ս. Կարապետ եկեղեցու կից Ազգային Գերեզմանատան մէջ գետեղուած խաչքարին օժուժը կատարած է Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան:

Մարտ ամսուն, Իտալիոյ Ճիրենցէ (Ճլորանա) քաղաքի սրահներէն մէկուն մէջ, կազմակերպութեամբ «Ճիրենցէի Երաժշտութեան Բարեկամներ»ուն, եզակի երաժշտահանդէս մը տեղի ունեցած է: Մասնակցած են՝ Տիգրան Մանուրեան՝ դաշնակով, ամերիկահայ Քիմ Քաչքաչեան՝ ջութով եւ Ռոպին Շուլքովը՝ հարուածային գործիքով:

Յայտագրին մաս կը կազմէին կոմիտասի եւ Տիգրան Մանուրեանի ստեղծագործութիւնները, որուն յօրինումները, որպէս մուտք, նուագեցին Ք. Քաչքաչեան եւ Ռ. Շուլքովը: Ապա Տ. Մանուրեանի մասնակցութեամբ տեղի ունեցան կոմիտասեան ստեղծագործութիւններու կատարումները: Երաժշտահանդէսին անակնկալը եղաւ Տիգրան Մանուրեան, երբ ան դաշնակով նուագեց կոմիտասի գործերը՝ միեւնոյն ժամանակ մեներգելով:

Գրիգորիս Եպս. Պայաքեանի «Հայ Գողգոթա» ակնետախ վկայութիւնները ԱՄՆ-ի մէջ «Ռենալթ Հաուզ» հրատարակչատան կողմէ անգլերէն թարգմանութեամբ լոյս տեսած է:

24 Ապրիլ 1915-ին ձերբակալուած Պայաքեան Սրբազանի յուշագրութիւնը տպագրուած էր 1922-ին:

Անոր ներկայ թարգմանութեան ձեռնարկողը եղած է եպիսկոպոսին հօրեղորորդւոյն թոր՝ ամերիկահայ գրող, «Ճակատագրի Սեւ Շունը» ծանօթ վէպի հեղինակ Փիթըր Պայաքեան, գործակից ունենալով Արիս Սեւակը:

CONCERT

Astres mélodies

Dimanche 28 mars, l'église Sainte-Croix-des-Arméniens accueillait la compagnie « Astres Mélodies », dirigée par Astrig Dédeyan qui a toujours la même passion pour le chant et l'art lyrique, passion qu'elle transmet avec son enthousiasme habituel à l'ensemble vocal qu'elle a formé.

Les chanteurs de ce groupe se donnent corps et âme à l'interprétation lors de concerts et de spectacles originaux. Partie du niveau amateur, la compagnie a acquis aujourd'hui le niveau professionnel. Astrig Dédeyan sait mettre en valeur les possibilités vocales de chacun. Le programme est très riche. Il est composé de chœurs, de mélodies et de duos, dont les formes, les styles, les époques, les pays, sont très divers. Astrig Dédeyan a le mérite de valoriser des compositeurs peu connus du public. En première partie, le programme s'est ouvert sur deux chants d'ensemble, un extrait de *West Side Story* de L. Bernstein et *Manhâ de Carnaval* de L. Bonefa et T. Jabim. Puis ont été interprétés *le Chant du Gitan* de Mehrabian et les grands classiques tels Haendel, Rossini, Puccini, Bellini, Offenbach, Strauss. En seconde partie, après Komitas et R. Haroutunyan, ont été chantées des pièces de Berlioz, Gounod, Donizetti, Verdi, Ravel et Poulenc avant que le chœur ne termine par *Guantanamera* et *Mon amant de la saint Jean* repris par le public.

Nous avons eu l'occasion d'entendre de très belles voix de soprani lyriques, de mezzis et de barytons, accompagnées au piano par Adrien Ariega qui a été l'élève d'Arthur Aharonian ; le jeu scénique était très étudié. Bravo à tous !

Thaïs Samikyan ◀

Cette année l'Ucfaf vous propose

2 voyages en Arménie
voir site www.ucfaf.com

1 voyage touristique du 20 juillet au 3 août 2009
15 jours/14 nuits **1565 €** par personne (maximum 30)
en chambre double et demi-pension, incluant un circuit de 6 jours jusqu'au Karabagh et 7 jours à Erevan avec excursions et visites quotidiennes (taxes d'aéroports et visa en sus).
Renseignements : E. Yazidjian au 01.42.87.95.98

1 voyage randonnée du 10 au 20 juillet 2009
11 jours/10 nuits **1390 €** par personne (maximum 12)
à la rencontre de l'Arménie profonde, incluant un circuit de 7 jours de randonnée en pension complète et 2 jours à Erevan en demi-pension, avec excursions et visites quotidiennes (taxes d'aéroport et visa en sus).
Renseignements : A. Samikyan au 01.48.03.18.78

AGENDA

PARIS – ILE-DE-FRANCE

► Expositions

• **Du 28 février au 26 avril** – Exposition Rouben Melik – Maison du Patrimoine -Moulin de la Bièvre- 73 av. Larroumès- 94240 L'Hay les Roses- Me, Ve, Sa et Di de 14 h à 18 h. Infos 01 41 98 36 94

• **Du 6 mars au 16 mai** – Yertik, habitat d'Arménie - photographies de Régis Labourdette - Galerie Médiane - 27 rue de l'Abbé-Grégoire - 75006 Paris. Le jeudi et le vendredi 15h-19h, le samedi 12h-19h, sur RV 01.45.48.26.00

► Concerts

• **25, 27 et 29 avril** – concert Iris Torossian harpe, Karen Khochafian violon- La Sainte-Chapelle- bd du Palais – Paris – programme du CD Harmonia Mundi.

• **Vendredi 15 mai**, 20h et **dimanche 17 mai**, 16 h- Faust de Gounod - Lianna Haroutounian - dans le rôle de Marguerite - Opéra Théâtre de Massy – 1 place de France 91303 Massy – Rés. 0892 70 75 75

► Ciné-club

• **Jeudi 9 avril**, 20h - *Le Mas des Alouettes* des frères Taviani d'après le roman d'Antonia Arslan-histoire d'une famille arménienne en 1915- UCFAF – 6 cité du Wauxhall, Paris 10e. Directeur des programmes Arto Pehlivanian - PAF 5 €- adhérents 3€

► Vente dédicace

• **Samedi 11 avril**, 16h – présentation vente du livre *Erevan* de Gilbert Sinoué - Médiathèque « Buanderie-Anne Capezzuoli » Place Ferrari (près de la Mairie de Clamart) organisée par « Arménie-Village ».

• **Jeudi 7 mai**, 20 h- Présentation – dédicace du livre *Erevan* de Gilbert Sinoué – débat avec l'auteur - Entrée libre UCFAF-JAF 6 Cité du Wauxhall – 75010 Paris- métro République

► Conférence-débat

• **Samedi 25 avril**, 16 h – Deux témoignages présentés par Hratch Bedrossian des Editions Le cercle d'Écrits Caucasiens - *Les Jeunes Turcs et la vérité sur l'holocauste d'Adana* de Frederick Duckett Ferriman(1913) et *Les Turcs ont passé là* de Georges Brezol (1911). UCFAF – 6 Cité du Wauxhall Paris 10^e

► Théâtre

• **A partir du 4 février** - *Rapport sur moi* de Grégoire Bouillier avec Mikaël Chirinian. Du mardi au vendredi à 19 h et samedi à 16 h – Théâtre Tristan Bernard – 64 rue du Rocher 75009 Paris ; Réservations 01.45.22.08.40

• **A partir du 6 février** - *Tout le monde aime Juliette* de Josiane Balasko avec Marilou Berry, David Rousseau, Lannick Gautry et Jacky Nercessian. Théâtre Splendid-48 rue du Fg-St-Martin, Paris 10e, du mardi au samedi 21h, samedi à 17h, dimanche à 16h. Locations 01.42.08.21.93

• **Du 14 avril au 9 mai**, 21h - *Somewhere la Mancha* d'après Don Quichotte de Cervantès par Irina Brook et Marie-Paule Ramo avec Lorie Baghdassarian, Jerry di Giacomo, Gerald Papsian, Christian Pelissier... Théâtre des Bouffes du Nord, 37 bd de la Chapelle-Paris 10e - Relâche dimanche et lundi et vendredi 1er mai – à partir du samedi 25 avril, samedi 15h30 - location 01 46 07 34 50.

► Voyages

• **Du 20 juillet au 3 août** voyage touristique UCFAF (v. ci-contre)

• **Du 10 au 20 juillet** – voyage randonnée UCFAF (v. ci-contre)

RÉGION LYONNAISE

► Expositions

• **Du 27 février au 7 juin** – Sarajevo dans le cœur - Photographies de Milomir Kovacevic – Centre du patrimoine arménien – 14 rue Louis Gallet 26000 Valence- ouvert du mardi au dimanche de 14h à 18h30

► Conférence

• **Vendredi 17 avril**, 20h30- « Les Jeunes Turcs et la vérité sur l'holocauste d'Adana en Asie Mineure en avril 1909 » débat autour du témoignage inédit de Frederick Zaccheus Duckett Ferriman animé par Hratch Bedrossian éditeur du livre (Cercle d'Écrits Caucasiens)- COADA – salle communautaire Saint Sahag – 12 rue de la cécile - Valence

MARSEILLE-PACA

• **8.9 et 10 mai** – Journées arméniennes d'Althen des Paluds- Débats, concerts, théâtre, films – mairie d'Althen – place de la mairie- 84210 Althen des paluds 04.90.62.01.02 hébergement possible 60€/nuit : chambre 2 personnes avec petit déjeuner

► Conférence

• **24 avril**, « Arménie d'hier et d'aujourd'hui, 3000 ans de civilisation » par Véronique Bruna-Mardoyan organisée par Les sympathisants Arméniens d'Uzès et de l'Uzège en partenariat avec la Mairie d'Uzès, l'AVF (accueil des villes françaises) d'Uzès et la librairie « Le parefeuille ». pot à l'orientale offert à l'issue de la conférence. RV au Salon Racine de la Mairie d'Uzès à partir de 18 h – infos Jean Paratian 06.07.65.48.15 ou 04.66.37.10.34

► Spectacle

• **10, 11,12 avril**. Ararat mon amour, Marseille. (voir ci-dessous)

SUISSE

• **Dimanche 26 avril**, 19h à Wil, **samedi 2 mai**, 20h à Rapperswil, **dimanche 3 mai**, 19 h- à Wattwil, **samedi 16 mai**, 19h30 à St Gall à la Tonhalle- Chouchane Siranossian violon avec l'orchestre Il mosaico, direction Hermann Ostendarp, Bizet, Debussy, Lalo (symphonie espagnole pour violon et orchestre)

• **Vendredi 24 avril**, 19h30 - Le bal masqué de Verdi – Lianna Haroutounian dans le rôle d'Amelia - Stadtheater, Berne Nageligasse 1a – tél +41 (31) 329 52 52

ARARAT-MON-AMOUR

SPECTACLE de l'ENSEMBLE ARAXE SASSOUN de la JAF A MARSEILLE

La JAF dans ce nouveau spectacle a choisi de célébrer la vie avec l'ensemble ARAXE-SASSOUN de 40 danseurs et 25 musiciens au Théâtre Toursky à Marseille les 10, 11 et 12 avril
Infos et réservations JAF 04 91 802 820
Locations FNAC - Carrefour - Géant 0 892 68 36 22

Deux frères Aram le Marseillais et Manouk le Erevantzi se retrouvent après de longues années de séparation dues au génocide de 1915.

Et le regard porté par les Arméniens sur leurs jeunes frères de la diaspora, pleins d'enthousiasme, venus visiter l'Arménie, va leur faire revivre leur destin.

EXPOSITION

Les Portes du ciel

Visions du monde dans l'Égypte ancienne

De mars à juin, le musée du Louvre accueille une exposition fascinante, tant par le sujet abordé que par la qualité des objets présentés. Marc Etienne, conservateur au département des Antiquités Égyptiennes a mis sa grande érudition de la période et sa passion pour la terre des pharaons au service de cette manifestation exceptionnelle, un parcours ponctué de rituels qui mène le visiteur à faire le voyage familial aux Anciens Égyptiens vers le divin pour accéder à un au-delà foisonnant, peuplé de divinités.

L'exposition rassemble quelque trois cents pièces issues des collections du Louvre et des chefs-d'œuvre venus des grands musées européens pour compléter cet ensemble remarquable.

Ornement funéraire (Pectoral) représentant la régénération du soleil, Nouvel Empire, fin 18e dynastie- 19e dynastie. Paris, musée du Louvre. © 2004 musée du Louvre/Christian Decamps

Il faut expliciter le titre retenu pour l'exposition qui questionne le propos de l'événement. Dans l'Antiquité, les Portes du Ciel désignaient les battants du tabernacle qui abritait la statue d'une divinité et de manière plus allégorique, symbolisaient le passage de l'existence des hommes à l'univers des dieux, de la vie terrestre à l'éternité. Centrée sur le thème emblématique du tabernacle, source féconde d'images et d'objets sacrés, une trajectoire de cinquante siècles se déploie de l'Ancien Empire à l'époque romaine.

À travers les œuvres et l'iconographie nourries de représentations mythologiques, l'exposition nous donne accès au cœur de cet art comme des signes à déchiffrer dont les codes ont évolué au cours des mutations de l'histoire.

Répartie en quatre sections, autant d'étapes pour approcher les mystères de l'Égypte, une belle scénographie déroule les différents mondes présents, pour en souligner les articulations. Les variations d'éclairage de chaque salle nous rendent sensibles au rôle de la lumière et du rayonnement solaire dans la mentalité religieuse des Égyptiens.

Une première section perçoit l'Univers, sanctuaire des dieux pour interroger, à travers récits et mythes, la place du pharaon, véritable représentant des dieux sur terre et garant du cycle perpétuel de la création. Mort et résurrection sont associées aux divinités Ré et Osiris ainsi qu'au mouvement du soleil. Tout dans l'organisation sociale participe de ce mouvement cosmique toujours renouvelé.

Le Ciel sous la terre : l'au-delà mystérieux occupe la seconde section pour captiver notre regard en renforçant notre regard sur le cycle solaire dont la révolution peut être comparée aux portes du tabernacle que l'on ferme le soir et ouvre le matin. Il en va du destin des humains après la mort comme de cette part inconnue de l'au-delà de la nuit, lorsque le soleil disparaît.

Chaque défunt, soumis à des épreuves souvent difficiles et périlleuses, est amené à traverser des espaces cloisonnés par des portes surveillées par des gardiens pour atteindre le royaume d'Osiris. Papyrus funéraires, cercueils, cartographies de l'au-delà témoignent de ce culte des morts si fortement ancré au cœur des Égyptiens.

Entrer et sortir : la chapelle de la tombe, troisième thème, nous ramène vers une halte terrestre, lieu transitoire entre les vivants et les morts. La dissipation des ténèbres annonce le retour salvateur de la lumière, renaissance vers laquelle doit tendre celui qui se trouve prisonnier du monde souterrain. Sarcophages décorés, Livres des Morts, entre autres objets, permettent d'immortaliser le défunt et de laisser les traces de son existence terrestre.

L'exposition se clôt devant *les Portes du Ciel : le parvis du temple*. Ces Portes majestueuses du temple à l'intérieur duquel se trouve le tabernacle indique la limite qui sépare le sacré du profane. Il faut être servant du temple pour y avoir accès. Aussi, l'espace du parvis peut-il rassembler le peuple des fervents adorateurs qui se rapprochent ainsi de la divinité. Ils peuvent entrer en contact avec elle en établissant un lien intime et un dialogue secret avec le dieu présent dans le tabernacle. En lui offrant statues, ex-voto, l'égyptien se présente au divin afin qu'il exauce ses vœux les plus chers.

Statuaire, textes, images reflètent l'ambiguïté du rapport que les Égyptiens entretenaient avec la mort et dévoilent en creux leur vision du monde des vivants qu'aujourd'hui, égyptologues ou simples amateurs curieux n'ont pas fini d'explorer.

Marguerite Haladjian ◀

Siamanto

Notre lecteur, Monsieur Manoug Atamian, nous fait part d'inexactitudes dans l'article concernant le poète Siamanto, frère de sa grand-mère maternelle, sur lequel il s'est beaucoup documenté dans les archives déposées à Erevan, il attire en particulier notre attention sur la mauvaise attribution du poème « Les aubes » (et non « Les crépuscules ») au premier recueil *Tutsaznorène* et des poèmes « Rencontre avec la mort et « Sang » au recueil *Flambeaux d'espoir et d'agonie*.

À l'occasion des commémorations du 24 avril, nous offrons de Siamanto ce poème plein de nostalgie et de douleur.

MAISON NATALE, UNE POIGNEE DE CENDRES

1

Hélas, tu fus cette demeure aussi grande que belle
Quand de l'extrême bord de tes lucarnes blanches,
Debout dans la lueur des nuits pleuvant d'étoiles,
J'écoutais la fuyante fureur de l'Euphrate...

2

Désastre, mon désastre, – en pleurs, j'entendis en
pleurs, qu'ils rompaient
De part en part, l'enracinement épais de tes murs,
Un jour de terreur, un jour de massacre, — ô sang
de ce jour-,
T'anéantissant sur les floraisons de ton parc...

3

Alors se pulvérisa cette chambre bleue
Où, dans le secret des cloisons et des tapis,
Mon enfance exultait de bonheur,
Et ma vie frémissait, et mon âme bruissait d'ailes...

4

Et s'effrita dans ce miroir cerclé d'or
Où, dans le gouffre subtil,
Mes rêves, mes espoirs, mes amours, noués à ma
songerie
S'allumaient au fil des années, beaux de désir...

5

Et dans la cour, la fontaine à son chant, s'est-elle
éteinte ?
Se sont-ils effondrés le saule et le mûrier de mon
jardin ?
Et le ruisseau se faulant parmi les arbres, s'est-il
perdu,
N'a-t-il plus d'eau, dis ? Est-il tari, est-il tari...

6

O perpétuellement je pense à cette cage
Où chaque matin ma perdrix grise,
Dès le soleil naissant, face aux buissons de roses,
Me criait son langage égayant mon réveil...

7

Maison natale, après ma mort sois assurée
Que, - tourterelle dépossédée de son ciel,
Ivre du pleur et du chant de sa plainte-,
Mon âme viendra peupler tes ruines calcinées...

8

Maison natale, qui déposera dis, qui déposera
Au jour de la mort dans mon cercueil austère,
Cette poignée de cendres-là prise à ta cendre sainte,
Que ma dépouille y soit mêlée ?

9

Maison natale, à ma dépouille une poignée de
cendres !
Mais, qui l'apportera cette poignée de cendres-là
prise à ta cendre,
A ton souvenir, à ton mal, à ton passé ?
Cette poignée de cendres-là que mon cœur en soit
semé...

Traduction Gérard Hékimian

CONFÉRENCE

Machdotz, inventeur de trois alphabets

Le 21 mars, le professeur Jean-Pierre Mahé donnait une conférence au centre culturel UCFAF-JAF sur le **troisième alphabet créé par Mesrob Machdotz**. Nous connaissons tous Machdotz comme l'auteur de l'alphabet arménien ; qu'en est-il des deux autres ?

© ANAHID SAMIKYAN

Dans le contexte historique du IVe siècle de notre ère, lors des guerres contre les Perses et la lutte contre le zoroastrisme, trois royaumes sud-caucasiens se convertissent au christianisme presque à la même période : les Arméniens (305), les Géorgiens (vers 335 ?), et les Arwangs ou Albaniens, habitants de l'Albanétie, à l'ouest de la mer Caspienne (370). Ces chrétiens du Caucase sud ne connaissent la Bible que par l'intermédiaire des interprétations orales des missionnaires grecs ou syro-mésopotamiens. Or, au IVe siècle, avec la formation d'un clergé autonome, la christianisation s'accompagne de la confiscation des terres des païens et des mesures éducatives. Il devient alors nécessaire de traduire la Bible dans les langues locales. C'est ainsi que le moine arménien Mesrob Machdotz crée l'alphabet arménien en 405, l'alphabet géorgien en 416 et l'alphabet albanien en 422. Longtemps, la seule source attestant ces faits, a été le récit de Koryun, disciple de Machdotz, que contestent les Géorgiens. Sachant que le roi des Perses, victorieux, allait forcer les chrétiens à la conversion, Machdotz créa en plus de l'alphabet arménien, deux autres alphabets dans un but politique : renforcer et fédérer les peuples chrétiens de la région.

Sous quelle forme se présentaient ces 3 alphabets et quel usage en était fait ? En ce qui concerne l'alphabet arménien, il était à l'origine composé de 36 lettres, en majuscules, dont 22 ont un équivalent en grec et les 14 autres sont créés par Machdotz. Il servait à transcrire les textes religieux et continue d'être utilisé pour des textes religieux ou profanes. L'alphabet géorgien se composait lui de 38 lettres, en majuscules également et servait aux textes religieux les plus anciens ; il a ensuite été remplacé par un autre, formé de minuscules, toujours utilisé. L'alphabet albanien comporte 52 lettres et les lettres supplémentaires par rapport à l'arménien sont insérées au centre. L'Albanie du Caucase ayant été très vite islamisée, l'alphabet qui couvrait cette région est tombé en désuétude dès le VIIIe siècle.

Par quelle voie, dès lors, ce troisième alphabet de Machdotz, a-t-il pu nous parvenir ? Jusqu'en 1937, en dehors de la chronique de Koryun, il n'existait aucune trace de l'alphabet albanien. À cette date, I. Abouladzé visite le Madenataran à Yerevan et y trouve le premier texte connu en langue kurde ainsi qu'une collection d'alphabets de tous les peuples ayant traduit la Bible.

Dix ans plus tard, une petite tablette cassée en écriture albanienne est dégagée à Minguétchévir au centre de l'Azerbaïdjan mais en 1996, une découverte primordiale révèle 150 pages écrites en albanien dans le monastère de Sainte Catherine du Sinaï. A la suite d'un incendie dans la crypte et les fondations en 1975, les moines trouvent un cimetière de livres saints abîmés, enfouis dans une tombe mais ils gardent le silence sur leur découverte, en raison de l'occupation du Sinaï par Israël. Après 1993, une équipe de chercheurs géorgiens publie un catalogue des textes géorgiens du Sinaï : livres du Nouveau Testament, Bible qui sert à célébrer la liturgie ; textes sur la conversion de la Géorgie au christianisme et son alliance avec les Arwangs, chalcédoniens, et donc opposés aux catholicos arméniens ; palimpsestes (manuscrits sur des parchemins que l'on a effacés pour réécrire par-dessus). Grâce aux techniques modernes, il a été possible de déchiffrer les deux textes superposés ; dans la couche inférieure, apparaît un texte entièrement traduit de l'arménien et confirme totalement l'affirmation de Koryun de la traduction de la Bible d'arménien en albanien. Si le contenu de ces documents est assez décevant car les textes bibliques sont déjà connus, ils revêtent cependant une grande importance historique.

De nos jours, il resterait quelques milliers d'Albaniens du Caucase, chrétiens, qui ont un dialecte oudi, dérivé de l'albanien ancien, mais le turc azéri leur est imposé et à cause de l'interdiction de toutes les langues antérieures, ils ne peuvent parler leur langue.

L'albanien, troisième alphabet de Machdotz, une écriture oubliée, disparue n'a pas encore dit son dernier mot...

Anahid Samikyan ◀

DONS À ACHKHAR

Mme Azadiguian (95 Montmorency)	32€
Mme J. Soghomonian 13013 Marseille	42€
Mlle M. Kouyoumdjian 69003 Lyon	32€
Mlle C. Aslanian 92 Issy les moulineaux	42€
M. J. Hairabédian 92 Meudon	110€
M. et Mme J. Ayvasian 75009 Paris	12€

Merci de votre aimable soutien

M. et Mme P. Grima (06 Drap)	
A la mémoire de MME MARIE KURDJIAN	
Fidèle lectrice d' <i>Achkhar</i>	42€

COMMUNAUTÉ

Un beau rapprochement

Vrai succès pour la soirée de l'UCFAF Nièvre-Bourgogne qui a mêlé le 7 mars, la culture arménienne et la culture du Morvan nivernais : concert de musique traditionnelle arménienne par l'ensemble de la JAF Erébouni, concert du duo Belin-Kaspryk qui a interprété des chants traditionnels nivernais, dégustation de mets arméniens et bal traditionnel avec le groupe nivernais Plot-Split.

VIENT DE PARAÎTRE

• **Mémoires du génocide arménien** de Vahram et Janine Altounian – Editions Presses Universitaires de France-208 pages, prix éditeur 32€.

• **Quand un adolescent raconte le génocide arménien** : de l'émotion du manuscrit original de Vahram Altounian, traduit par Krikor Beledian, à son interprétation psychanalytique par sa fille Janine Altounian, essayiste et traductrice, co-traductrice de Freud depuis 1970.

**Pensez à vous abonner
ou à offrir
un abonnement
à Achkhar**

Bulletin d'abonnement

Oui, je souhaite recevoir *Achkhar* chaque quinzaine

Nom Prénom

Adresse

Code postal Ville

TARIFS

France 6 mois (11 n°) : 35 € – 1 an (22 n°) : 68 € – Soutien : 110 €

Etranger 85 € pour 1 an par virement (100 € par chèque)

par chèque bancaire ou postal à l'ordre de SARL NAREK

par virement IBAN à FR52.20041000 0123 9745 3H02 038 – BIC PSSTFRPPPAR (depuis l'étranger)

Merci de libeller et adresser votre règlement à : Société Narek (Achkhar) – 6, cité du Wauxhall, 75010 Paris

Le 24 Avril en région parisienne

PARIS

• Jeudi 23 avril

18h-23h : veillée des jeunes Arméniens, métro République, terre plein Est avec MJS, UMP jeunes, UEJF, IBUKA, urgence Darfour et de nombreux artistes.

• Vendredi 24 avril

11h-12h30 : mairie de Paris, Bertrand Delanoë rencontre la communauté (sur invitation).

14h-16h : messe de requiem en l'église apostolique arménienne, cathédrale St-Jean-Baptiste, 15 rue Jean Goujon 8^e
16h30-17h30 : ravivage de la flamme au soldat inconnu, hymnes nationaux et dépôts de gerbes, rassemblement angle av. Champs-Élysées, av. Friedland.

18h-19h30 : Rassemblement Av. Georges V – Champs-Élysées, prises de parole des candidats aux élections européennes.

19h30-20h30 : marche vers Komidas par la rue François 1er, dépôt de fleurs, discours de clôture, place du Canada 8e.

• Dimanche 26 avril

10h-20h : les stèles du collectif Van sur le parvis de Notre Dame de Paris, action de sensibilisation aux génocides et à leur déni.

16h-17h : messe de commémoration célébrée par Mgr Ghabroyan en présence de S.E.R. Mgr Pontier, cathédrale Notre Dame de Paris.

ALFORTVILLE

• Dimanche 26 avril

12h15 : rassemblement à l'église apostolique arménienne, rue Komitas.

12h45 : recueillement et prises de parole au khatchkar, place Acharak.

CHARENTON-LE-PONT

• Jeudi 23 avril

17h30 : dépôt de gerbe devant le khatchkar, rue Paul Eluard, angle rue des Bordeaux, prise de paroles, recueillement, chants, prières, invité : Gilbert Sinoué, écrivain, auteur du roman "Erevan".

ARNOUVILLE

• Dimanche 26 avril

12h15 : messe de requiem au khatchkar de l'église apostolique arménienne Ste-Croix.

12h30 : marche vers la stèle commémorant le génocide, angle rue Jean Jaurès, St-Just.

CHAVILLE

• Dimanche 26 avril

12h : messe de requiem en l'église apostolique arménienne, 6 rue du père Komidas, marche vers la stèle commémorant le génocide et prises de parole.

ISSY-LES-MOULINEAUX / CLAMART

• Dimanche 26 avril

11h45 : rassemblement devant les églises apostolique et évangélique arméniennes, avenue Bourgain.

12h30 : recueillement et prises de parole au monument

franco-arménien, rue de la Défense.

13h30 : recueillement et prises de parole au khatchkar, angle av. H. Barbusse, rue du Lt Raoul Balany.

LES LILAS

• Samedi 18 avril

11h : Cérémonie au cimetière des Lilas, 47, rue de l'Égalité,

organisée par l'association Ani, suivi d'une collation à la Mairie.

MEUDON

• Samedi 25 avril

11h : Cérémonie sous l'égide de la Mairie, place centrale de la Médiathèque.

Jeudi 23 avril 2009
Veillée commémorative
du génocide arménien de 1915

Place de la République
 - M^o République -
 à Paris
 à partir de 18h

PRISES DE PAROLE

Associations de jeunesse arménienne
 Antoine Détourné
 président du Mouvement des Jeunes Socialistes
 Benjamin Lancar
 président des Jeunes UMP
 Jonathan Ayoun
 secrétaire national de l'Union des Étudiants Juifs de France
 Ibuka France
 Collectif Urgence Darfour

DANSE

Serop
 Troupe ANI

MUSIQUE

Agop
 Vahan Basmadjian
 Alexandre Kumryan
 Fanfare du Homenetmen
 Gethsemane volce, poppi
 Aren Emirsian & Vicken Turpinian
 Vincent Bagnian & Diane Mirmislian
 William & Ratri
 In Between

PERFORMANCES ARTISTIQUES

Charbel, artiste peintre
 Agnes Avagyan, écrivain

Organisée par les associations de jeunesse arménienne

C.O.P.E.A.
 DA-connexion
 F.R.A. Nor Seround
 Homenetmen
 J.A.F.
 Nazarek
 U.C.J.A.
 U.G.A.B. jeunes

www.veilleedu24avril.com